

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Vsa Evropa obsoja fašistično preganjanje naših primorskih rojakov

Podrobnosti o grozni usmrtitvi v Bazovici — Tirolski list poudarja, da sta fašistično strahovanje in nasilje morala roditi tak odpor — Češkoslovaški listi za slovansko čast — Demonstracije v Pragi — Dunajski list z najostrejšimi besedami obsoja psovanje že mrtvih žrtev po italijanskem časopisju

Po sodni razpravi v Trstu in po usmrtitvi štirih Slovencev mučnikov pri Bazovici je nastalo v Trstu, kakor splošno piše inozemsko časopisje, zelo mučno razpoloženje. Tudi Italijani se zavedajo, da pri tej grozni obsodbi nekaj ni prav.

V Jugoslavijo so te dni pribežali zbegani in strti oče, mati, brat in sestra ustreljenega Zvonimira Miloša ter se naselili v Zagrebu. V Trstu so imeli malo trgovino, pa so vse v naglici razprodali za neznamenit denar, za toliko, da so se mogli pripeljati k nam.

O zaključku tržaške žalovne prinašajo zagrebške «Novosti» nekaj podrobnosti:

«V petek 5. t. m. okrog 10. zvečer so skoro vsi miličniki zapustili stražo pri sodni palači v Trstu in zamenjali so jih karabinjerji. Miličniki so odkorakali v svojo vojašnico v mnenju, da se bodo lahko končno odpočili. Prišlo pa je povelje, da morajo takoj kreniti v Bazovico. Tja je že okrog 4. zjutraj prispel avtomobil z vsemi štirimi obsojenci. Avto se je ustavil na travniku v bližini Bazovice, kjer se odcepi pot proti vojaškemu strelišču. Tu so se postavili miličniki v četrrokot, tako da je bila odprta ena stran četrrokota, in sicer ona proti zidu, h kateremu so postavili vse štiri žrtev. Obsojenci so morali sedeti na pripravljene stole, obrnjeni z obrazom v zid. Vsi so bili okovani v verige, razen tega pa še medsebojno povezani z verigami. Prvi se je usedel na stol Bidovec. Ko so mu hoteli zavezati oči, je to odklonil. Enako so storili tudi ostali trije obsojenci. Poveljnik miličnikov je najprej odredil, naj se javijo prostovoljci, ki hočejo streljati na obsojence. Javilo se je 28 miličnikov iz Kalabrije in Sicilije ter 8 iz Julijske Krajine, tako da je moral komandant bataljona sam odrediti strelce.

Ko je pozval nekega miličnika, se je ta onesvestil. Namesto njega je moral poveljnik nato odrediti drugega. Na vsakega izmed štirih obsojencev je moralo streljati 14 miličnikov, in sicer po 7 kleče in po 7 stoje. Salva, ki je bila oddana na tiho povelje komandirja Diamantija, ni dobro zadela. Po salvi sta ostala na stolih še Valentič in Marušič. Tedaj je pristopil k Marušiču, ki je še hropel, milični oficir in mu oddal v glavo tri strele iz revolverja.

Vsi obsojenci so, preden jih je pogodila smrtna salva, dali z vzklikom duška svojemu narodnemu prepričanju. Sploh so se vsi štirje ponašali izredno junaško. Karabinjerski polkovnik Allesandro je v navzočnosti uradnih fašističnih zastopnikov izjavil:

da se divi tej hrabrosti ter da še nikdar ni videl, da bi bil kdo tako junaško šel v smrt.

Izvršitvi smrtne kazni je prisostvovalo razen miličnikov še okrog 200 oseb, prefekt Zoro, fašistični tajnik Perugino in drugi uradni zastopniki. Očividci pripovedujejo, da so se vsi, ki so prisostvovali izvršitvi obsodbe, vračali globoko pretreseni in blede od razburjenja, ki jih še dolgo potem ni minilo.

Te podrobnosti so vsekakor zelo značilne, ker dokazujejo, da je bil ves proces v Trstu, ki je bil itak izveden v nezaslišano kratkem času, samo formalnost ter da je bila sodba že vnaprej določena. Že v petek popoldne, ko je razprava še trajala, je bilo na pokopališču pri Sveti Anji pri Trstu izkopanih pet jam za petorico obsojenih. Ni pa znano, ali so obsojence po usmrtitvi res tam pokopali. Govori se, da Spangerja zaradi tega niso obsodili na smrt, ker jim bo potreben v razpravi proti ostalim obtožencem, ki se bo vršila še v teku tega meseca pred izrednim sodiščem v Rimu. Ubogemu Bidovčevemu očetu je odvetnik Zenaro jamčil z vso gotovostjo, da njegov sin ne bo obsojen na smrt, marveč da bo dobil 30 let ječe. Bidovčev oče je plačal temu odvetniku 30.000 lir; prav toliko tudi Milošev oče.

Na dan usmrtitve je bilo prebivalstvo v Bazovici in okoliških vaseh v globoki žalosti. To je bil dan groze. Še sedaj je ves Kras pod vtisom tega strašnega zločina.

Kakor piše tržaški «Piccolo», je prišlo 7. t. m., ko je dan po usmrtitvi pri Bazovici,

do krvavega spopada med miličniki in domačim prebivalstvom pri Sv. Petru na Krasu.

V spopadu je bilo več mrtvih in ranjenih. Do sličnih spopadov je prišlo po vsem Krasu.

O tržaški žalovni piše tudi v Innsbrucku izhajajoči «Der Südtiroler», ki pravi med drugim: «Štirje mladi Slovenci so padli kot žrtev svojih idealov. Zaradi veleizdaje jih je fašistično sodišče v Trstu obsodilo na smrt. Kaj pravi obtožnica fašističnega tožilca? 87 obtožencev je baje osnovalo tajno organizacijo s sedežema v Trstu in Gorici. Pripadniki te organizacije so bili baje sami slovenski inteligenti. Naloga organizacije je bila odpor proti fašističnemu režimu ne samo z zakonitimi sredstvi, nego tudi z nasiljem. Obtožnica nato obširno našteva razna dejanja, napade in požige, ki da so jih baje izvršili obtoženci. Prava resnica, o kateri obtožnica molči,

pa je ta-le: Res so bile zažgane fašistične šole; res je bilo prebivalstvo pozvano k odporu proti fašističnemu režimu; bombe so bile nastavljene in zažgane, namenjene pa seveda poslopjem, ne ljudem. Daleč od tega, da bi zagovarjali nasilje, moramo podčrtati razpoloženje zatiranega naroda. List «Popolo di Trieste» od leta 1920. naprej ni delal ničesar drugega, kakor pridigal uničenje Slovencev.

Slovenski jezik po pisanju tega lista sploh ni jezik, nego pasje lajanje.

Slovansko kulturo je list pri vsaki priliki deval v nič. Razumljivo je, da Slovenci na vse to niso gledali križem rok. Osnovali so tajne liste, kakor «Svoboda» in «Borbo», v katerih so ostro nastopili proti divjaškemu hujskanju omenjenega lista.

Obtoženci, ki so v Trstu sedeli na zatožni klopi, so mladi ljudje, ki so za svojo narodnost tvegali tudi svoje življenje. Bili so baš v oni dobi, ko je mladina najbolj sprejemljiva, priča nešteti strahovanih dejanj, ki so jih docela ne-kaznovano izvršili fašisti v isti državi, katere državljani so bili tudi obtoženci. Na «Edinost», glavno glasilo primorskih Slovencev, je bilo samo v letu 1922. izvršenih nič manj kot pet napadov in požigov. Leta 1925. je bilo na tiskarno izvršenih zopet pet napadov, pri čemer je bilo podjetje docela razdejano. Tako se je godilo tudi drugim slovenskim tiskarnam, kar je imelo za posledico, da od začetka leta 1929. ni mogel izhajati noben slovenski list več, čeprav so jih imeli poprej kar 15. Z uvedbo novega tiskovnega zakona pa so fašisti sploh zatrli vse slovenske liste.

Vsi ti mladi ljudje so videli, kako fašisti iz narodnostnih razlogov razbijajo in požigajo tiskarne njim neljubih listov, kako napadajo slovenske društvene domove, kako ubijajo in pretepajo svoje politične nasprotnike in kako fašistični tisk vse to proslavlja kot junaštvo.

Videli so, da dobivajo oni fašisti, ki so pri takih napadih trpeli kakršnekoli škodo, od države iz javnih sredstev odškodnine in pokojnine. Doživeli so, da je v Italiji pod fašističnim režimom leta 1927. izšel zakon, ki je določal, da so vsi umori, požigi, uboji in drugi zločini, izvršeni iz narodnostnih razlogov ne-kaznivi. Morali so gledati, kako je državni podtajnik Giunta leta 1920. vodil fašistično drhal pred Narodni dom, ga napadel in svojeručno zažgal, pri čemer je bilo ubitih več Slovencev, neka ženska pa je iz drugega nadstropja goreče palače skočila na cesto in se ubila. Giunta za to ni bil kaznovan, nego si je s tem celo pridobil še posebno naklonjenost Mussolinija, ki ga je imenoval za prvega državnega podtajnika v ministrskem predsedništvu.

Tako so fašisti zastrupljali ozračje. Meje med pravico in krivico, med zaslugom in zločinom so že pred leti popolnoma izbrisali. Ali se je po vsem tem sploh še čuditi, če je pravilo o zakonitosti zločina iz narodnostnih razlogov po tako nazornem nauku našlo pristaše tudi med slovensko mladino? To je bil primer, ki so ga dali fašisti sami in ki so ga mladi slovenski idealisti samo posnemali.

Če prebivalstvo, ki ga vladni krogi sami označujejo kot miroljubno in ki se v prejšnjih letih in razmerah ni nikdar zatekalo k nasilnim dejanjem, sedaj poseže po takih sredstvih, je to samo posledica osemletnega fašističnega nasilja. Mirno prebivalstvo se je končno uprlo neprestanemu nasilju. Glavni obtoženeec Bidovec, 22letni mladenič iz ugledne rodbine, je pri zaslišanju tudi odkrito priznal, da je čutil potrebo ne samo govoriti nego tudi delati.

In končno vprašamo: Ali se morejo in smejo fašisti pritožiti, da je njihovo nasilje rodilo nasilje? Ali imajo pravico obsojati, če si je zatirani narod po dolgem zatajevanju dal duška in v svojem ogorčenju ni pomislil, kaj je prav in kaj ne? Gorje onim, ki namesto ljubezni sejejo mržnjo! Sedaj vidijo, da njihovo početje rodi sadove. In če oni štirje mladeniči danes niso več med živimi, ker je fašistični državni tožilec nasilno uničil njihovo življenje, bo krvava sodba padla nazaj na fašizem in staro načelo „Zob za zob“ bo sedaj šele prišlo do prave veljave. Noben narod ne sme nekaznovano teptati naravnih pravic drugega naroda!

Dunajski dnevnik «Wiener Allgemeine Zeitung» piše: «Veliko pozornost vzbujajo pozivi istrskih izseljencev na vse kulturne narode sveta, v katerem je rečeno, da vrši fašizem v Italiji navzlic Društvu narodov in manjšinski konferenci že osem let najstrašnejše nasilje nad slovansko manjšino, tako da je šlo doslej nad 20.000 Hrvatov in Slovencev skozi italijanske ječe, kjer so jih mučili na najhujši srednjeveški način.

V teh osmih letih so fašistične tolpe porabile 2172 Hrvatov in Slovencev.

Sramota za ves kulturni svet je, da to mirno trpi. 3200 hrvatskih in slovenskih šol, otroških vrtcev, čitalnic in društvenih domov je požgala in izropala fašistična drhala, 14 slovenskih listov je bilo uničenih in opremo tiskarn so fašisti odvekli, odvzeli so lokale in prejšnjim lastnikom niso plačali niti beliča. Razen Jugoslovenov je pobegnilo v inozemstvo čez 16.000 Italijanov, kajti sicer bi jih zadela enaka usoda kakor Matteotija in mnoge druge mučenike.»

V enakem zmislu pišejo številni evropski časopisi, tako francoski, angleski, nemški, belgijski, švicarski, poljski, avstrijski, predvsem pa češkoslovaški, ki po vrsti vsi s prav ostrim poudarkom napadajo fašizem. Na ostro pisanje češkoslovaških listov je italijanski poslanik v Pragi dvakrat posredoval pri češkoslovaški vladi. Glede na te intervencije italijanskega poslanika je praški dnevnik «Pravo Lidu» pisal: «Italijanski poslanik je postopal samo na povelje Mussolinija. Velika nesramnost je, porozati v neodvisnost neše države in nas stalno nadlegovati s takimi intervencijami. Mnenja smo, da se mora temu vendar enkrat napraviti konec.

Noben pošten človek ne more danes molčati k strašnemu režimu v Italiji.

Gospodu Mussoliniju se mora povedati, da Češkoslovaška ni pod njegovim varstvom. V Parizu, Londonu ali Berlinu bi si on kaj takega ne dovolil. Taka sitnarjenja nadležnega inozemca se morajo končno prenehati. Naša republika je neodvisna država in naši listi se ne pustijo na noben način nadzorovati po Mussoliniju.»

Praški «Narodni Listy» zlasti ostro napadajo italijanske liste zaradi sramotenja Slovencev in poudarjajo, da je zaradi sramotenja Slovencev prizadet tudi češkoslovaški narod kot član velike slovanske družine. Iz čeških listov tudi posnemamo, da

razburjenje češkoslovaške javnosti proti fašizmu stalno narašča.

V Pragi so se vršile pred italijanskim poslaništvom velike demonstracije, pri katerih so bile na poslaništvu pobite šipe.

«Česke Slovo» je objavilo te dni na prvi strani stavek z debelimi črkami: «Slovani, mislite vedno na to, da ste za italijanski fašizem samo psi»

Ostre članke proti blatenju slovanskega imena so objavili tudi «Lidove Noviny», «Venkov», «Narodni Politika», «Slovenski Dennik» in drugi. Bratislavski «Slovak» poroča: «V Bratislavi je bil ustanovljen

skupni odbor Čehov in Slovkov, ki hoče postaviti spomenik štirim Slovincem, umrlim v Trstu mučeniške smrti.

Odbor se je že obrnil na prebivalstvo s prošnjo za prostovoljne prispevke. Odziv je bil tako velik, da bodo sredstva za spomenik prav kmalu zbrana. Slovaki bodo s tem pokazali, kako obsojajo postopanje fašistične Italije in kako zelo jih je pretresla vest o usmrtni štirih Slovincem v Trstu.» «Narodni Listy» poročajo tudi: «Češkoslovaški narodni svet, ki je neoficielna nadstrankarska organizacija za varstvo češkoslovaških narodnih koristi, je imel sejo, na kateri je sklenil oster protest proti zatiranju slovanskega ljudstva na ozemlju, ki je bilo pred dvanajstimi leti anektirano od strani Italije. V protestu se naglašajo, da nasilstvo, s katerim se postopa s Slovani, ni v skladu z dosedanjim dobrim imenom Italije. Italija se vede nasilno proti drugim narodom. Mi razlikujemo, pravi sklep, ljubezen za narod in domovino od strastnega besnenja proti pripadnikom drugih narodov.

Namesto, da bi se Italija spomnila velikih uslug, ki so jih Slovani tudi njej izkazali v svetovni vojni, zaničuje sedaj Slovence

in izziva na tak način, da prihaja med slovansko ljudstvo brezupnost. Narodni svet opozarja ne samo na naravnost izredno sodno postopanje, temveč tudi na nerazumljivo naglico pri usmrtni. Na ta način postajajo smejni vsi ideali človečanstva in evropskega miru»

«Česke Slovo» piše: «Italijanski fašistični tisk nadaljuje odurno gonjo proti Slovanstvu. Fašistična usmrtnica štirih Jugoslovenov, ki

izziva ogorčenje vsega sveta,

je izzvala razumljivo ogorčenje tudi pri češkoslovaških legionarjih, ki so se borili v vrstah italijanske vojske. Javljajo nam, da

so se mnogi češkoslovaški legionarji odrekli italijanskim odlikovanjem, ki jih vračajo italijanskemu poslaništvu.

«Narodni Listy» prinašajo pod naslovom: «Zvestoba za zvestobo» naslednjo brzojavko ljubljanskega župana dr. Puca: V globoki žalosti za-

M. Silvester:

Na potih usode

(Dalje.)

Le malo časa je sedel ob ognju, kajti že priložnost je porabil, da se je zmuznil iz območja materinih oči.

Ko je Ljubica tako zamišljeno sedela poleg ognja, kateremu je dokladala vedno znova novo tivo njena zvesta služkinja Milica, se ji je približala starka ter jo spoštljivo vprašala: «Gospodarica, kako ti ugaja moje podzemsko kraljestvo?»

Ljubici je ta kraj v resnici zelo prijal in bi lagala, ako bi to zanikala. Zato je dejala starki povsem odkritosrčno: «Tu se živi prijetno, mirno in brez bojazni, da te kdo moti v premisslanju. Hotela bi tu stanovati vse žive dni, ker znanj v širnem svetu bi ne hotela več iskati svoje sreče, katere bi nikoli več ne našla.»

«Le tako otožno ne! Svet se izpreminja, izpremenijo se nazori; le usoda se ne izpremeni. Trudna si, junaška Ljubica, ali hočeš, da ti postrežem s kupico dobrega vina?»

«Daj, če imaš tako okrepčilo! Hvaležna ti bom zanje.»

Starka je odšla, a se kmalu nato zopet vrnila s steklenico vina. Ponudila je svoji nekdanji gospodarici kupico vina, katero je izpila vdova v dušku. Zahvalila se je starki za njeno uslugo in ji obljubila stotero povračilo.

Ljubica je kmalu nato čutila opojno moč vina, postala je zaspana ter se je vlegla na ležišče, katero je napravila Milica iz obleke. Ni trajalo dolgo, ko jo je primahal od vodnega dela izmučeni Pero, ki je tudi kmalu nato, ko je nekaj

malega použil, legel poleg svoje mamice in se strice ter trdno zaspal.

Zaradi obilice ognjev, ki so goreli v tej podzemski jami, je postal zrak mehek in topel, kar je navdalo tudi ostale z zaspanostjo, česar prej zaradi skrajno napetih živcev niso občutili v taki meri. Nedolgo pa se je zaspanec polastil skoro vseh. Le starka je hodila zadovoljno okrog kot budna gospodarica, ki prenočuje v svoji hiši veliko gostov in skrbi, da se ne kani nočni mir nobenemu. V zgodnjih jutranjih urah je javil stražar starki, da se Turki odpravljajo na odhod. Hitro je starka določila, da morata oprezno slediti odhajajočim dva stražarja in da mora priti vsaj edea izmed njiju naznanit, katero smer bodo ubrali sovražniki.

Po odhodu Turkov je starka postavila še nekaj straž po bližnji okolici, nato pa velela dotičnim, ki so si posebno želeli solnca in njegove svetlobe, naj odidejo nekoliko na prosto, vendar se pa ne smejo nikamor oddaljiti od skalnega vhoda. Ostale pa je zaposlila s kopanjem premoga, nabiranjem mahu za ležišča in donšanjem suhih drv.

Nekako okrog poldneva se je vrnil eden izmed stražarjev, ki so sledili Turkom, s poročilom, da s v globokem jarku ostavili svoje s plenom natovornjene konje in zasužnjene ljudi pod nadzorstvom maloštevilne straže, ostali so pa odjezdili v smeri proti Stojdragi.

Kako so se starki zaiskrile oči, ko je čula to poročilo. S svojimi naglimi ukrepi, ki so sledili hipni presoji položaja, je gotovo nadkriljevala marsikaterega možaka. Ne da bi dolgo izbirala, je določila kar sama od sebe 30 mož, jih oborožila s puškami in vrvmi in že so se nahajali v stranskem podzemskem hodniku, katerega je izdelal nekdanj voda. Ta hodnik je tvoril, kakor

že omenjeno, pot, po kateri si je preskrbovala starka razne potrebščine. Ni bila to sicer prvovrstna pot, vendar pa uporabna za izhod v jarek k potočku Sošici. K sreči so imeli Ječmeniščanje večjo zalogo voska in ovčjega loja, iz kat rega so si delali sveče. To zalogo so srečno rešili v podzemlje.

Opremljeni s svečami so dospeli Uskoki po komaj enourni hoji po podzemskem hodniku na skalovito pobočje Sošice. Stražar, ki je opazoval odhajajoče Turke, se je po kratkem ogledovanju zopet vrnil k skritemu vходу in naznanil starki in ostalim možakom, da se nahaja tabor Turkov komaj nekaj so korakov niže ob potoku. Ker so bila strma rebra jarka poraščena z gosto šumo, so se Uskoki lahko približali taboru docela neopazeno.

Spetoma so naleteli tudi na drugega opazovalca, ki jim je sporočil, da je čul iz daljave streljanje iz pušk, kar je pričalo, da so Turki gotovo napadli dobro utrjen tabor na Stojdragi. To je dalo možakom pogum, kajti prepričani so bili, da se Turki ne vrnejo tako kmalu.

Še kratko zalezovanje in že so ugledali skozi drevje turško taborišče. Kraj potoka je bilo privezanih k v tla zabitim kolom nekaj konj in mezgov, a malo dalje na majhni planoti je bila nakopičena cela množica večjih in manjših ometov. Poleg tega skladišča so pa sedeli za roke zvezani ujetniki, večinoma mladi možje, mlade ženske in pa nekaj še nedoraslih otrok obojega spola. Žalosten je bil pogled na te za suženjstvo določene ljudi.

Pa sedaj ni bilo časa tratiti s pomilovanjem, temveč treba je bilo hitro delati. Starka je naravnost določila vsakemu posamezniku, katerega Turka si naj vzame na muho, ker jih

radi težke usode Jugoslovenov v Italiji in tržaške obsodbe nam je v veliko tolažbo vroče sočustvo vanje češkoslovaškega naroda in pravilno presojanje položaja vsega češkoslovaškega tiska. Zahvaljujemo se vam za ta dokaz bratstva in solidarnosti in vas prosimo, da sporočite to javnosti. Za društvo «Sočo»: dr. Dinko Puc.

«Narodni Listy» poročajo: Slovanska komisija mlade generacije češkoslovaške narodne demokracije je poslala ministru dvora v Beogradu dopis, v katerem izraža simpatije in vdanost našemu kraljevskemu domu in vsemu jugoslovenskemu narodu glede na zadnje dogodke v Trstu. V dopisu je rečeno, da

najde Jugoslavija v mladih češkoslovaških rodoljubih one, ki ne bodo znali samo ponavljati, temveč tudi izvrševati geslo: «Zvestoba za zvestobo».

«Narodni Listy» poročajo: Prejeli smo iz Maribora naslednjo brzojavko: Vsem češkoslovaškim listom pošiljamo najprisrčnejšo zahvalo za njihov pogumni nastop proti krivicam in nasilju italijanskega fašističnega režima, za njihovo globoko sočutje in slovansko solidarnost z žrtvami fašističnega strahovanja. Primorski izseljenci v Mariboru.

Dunajski «Der Abend» napada pod naslovom: «Fašistične hiene» italijanski fašistični tisk, o katerem pravi, da piše skrajno odvratno in podlo ter še po smrti pljuje in obmetava nesrečne žrtve z blatom. Navaja med drugim list «Giornale d'Italia», ki s ponosom hvali komandanta tretje legije fašistične milice. Ta komandant je namreč prošil, naj ga postavijo na jugoslovensko mejo,

da bo klal slovenske pse.

Drugi list, «Impero», se baha s tem, da so bili krajni strelj oddani na zverinske nasilne kanalice. List «Popolo d'Italia» primerja Slovence s stenicami in tako naprej. «Abend» zaključuje svoje izvajanje o fašističnem tisku s poudarkom, da je strašna propalost države, katere tisk se dvanajst let po vojni ponaša s tako odurno pisavo.

morajo vse na en mah ugonobiti, da jim nobeden ne uide, ker bi lahko ta obvestil ostale.

Ker niso bili Turki enako obječeni, je bilo Uskokom lahko, da si je držal vsakdo svojo žrtev pred očmi.

Plazili so se še dobrih 50 korakov bliže in že so bili v zanesljivi strelni razdalji. Z največjo skrbjo si je vsak posameznik pripravil svojo puško in vsakdo je meril na določeno osebo z vso natančnostjo. Zdajci je zamahnila starka z roko kot dogovorjenim znamenjem za oddajo salve.

Skoro nato je švignil iz namerjenih cevi blisk in dim, a obenem se je streslo ozračje. Že so pa tudi drveli napadalci iz svojih skrivališč in v nekaj skokih dosegli Turke, ki so se valjali po tleh v svoji krvi. Prvi del napada se je izvršil natančno po načrtu. Zdajci je ukazala starka, naj hitro posekajo Turkom glave ter jim odvzamejo orožje.

Ko je bilo tudi to izvršeno, so se podali k ujetnikom, ki so jih naglo oprostili tesnih vezi. Vse je prevzela v varstvo starka, ki jim je ukazala, naj si hitro seznujejo obuvale in ji sledijo po plitvi vodi prpoti togu. Ta opreznost je bila na mestu, ker se je nahajalo tudi med Turki obilo odličnih sledcev in bi jih Turki ne samo izsledili, temveč tudi našli tajen vhod v podzemski rov.

Nekaj možakov je dobilo od starke nalog, naj odvežejo od kolcev konje in mezge ter jih naj tirajo za vodo po jarku navzdol, in sicer tako, da bodo zapuščali za seboj vidno sled. Ostali možaki so se pa polastili turškega plena ter ga znosili z največjo opreznostjo po jarku navzgor, potem pa po skrivnih potih v podzemski hodnik. Za vse primere je pustila starka v goščavi v bližini turškega tabora zanesljivega

DOPISI

ZIRI. V nedeljo 7. t. m. je priredilo Sokolsko društvo v Zireh svoj vsakoletni javni nastop. Razen domačih telovadcev so nastopili še telovadci iz Gorenje vasi, Škofje Lose in vod vojakov 52. pehotnega polka iz Škofje Loke. Ob 15. bi se moral pričeti nastop na letnem telovadišču, a s skrbjo smo se ozirali v črne oblake, ki so usipali na nas goste kaplje dežja. A k sreči je ob 16. dež ponehal in na letnem telovadišču so se oglasili krepki akordi koračnice. Iz telovadnice je prikorakala na telovadišče naša deca, naši dični Sokoliči, ki so s prav lepimi vajami pokazali, kaj znajo. Nastopilo je 32 dečkov in 20 deklic. Nadalje so nastopili moški in ženski naraščaj (45), člani in članice (48) s prostimi vajami, ki so bile vse z vso natančnostjo izvajane. Po končanih prostih vajah, katerih izvajanju je sledila publika z vso pozornostjo, so prikorakali s strumnimi koraki na telovadišče vojaki, navdušeno pozdravljani od gledalcev. Z zanosom in samozavestjo smo zrlili na krepke sinove našega juga, ki so z vojaško natančnostjo izvajali vojaške sokolske vežbe s puškami. Vaje na orodju so bile istotako brezhibno izvajane, posebno nekateri telovadci so želi splošno odobravanje občinstva. Moralni in gmoten uspeh je nadvse zadovoljiv. Nastopu je prisostvovala velika množica domačinov. Tudi bratje in sestre iz Gorenje vasi, Ljubljane, Logateca, Škofje Loke, Planine in Vrhnike so obiskali našo obmejno sokolsko trd-

njava. Med ostalimi gosti smo opazili tudi več gg. oficirjev škofjeloške garnizije, pogranične čete in orožništva. Ponosni smo na obisk predstavnikov naše junaške vojske, budne čuvarice naše domovine. — Po telovadbi se je razvila v dvorani ob sviranju domačega salonskega orkestra živahna zabava.

ČRNOMELJ. Strašen požar pri Metliki, opisan v «Domovini», potrjuje mojo pred več leti začeto akcijo, da županstva vseh občin zaprosijo pristojna oblastva, da bi dobile občinske uprave, orožniške postaje in eventualno sreski načelniki, zdravniki, po eno brezplačno telefonsko postajo. Ko bi se taki prepotrebni varnostni ukrepi uvedli, ne bi se v bodoče moglo dogoditi, da cele vasi pogore brez pomoči iz sosedstva. Primer v vasi Doljanah (občina Radalovič) ne bi se mogel ponoviti, da so požar opazovali iz Novega mesta, Metlike in drugega sosedstva. Poslali so sla peš po pomoč in brizgalne. Nazadnje pa se ni mogla dobiti vprežna živina za dovoz brizgalne. Da je zgorelo 37 poslopij brez obrambe, ni samo škoda, temveč je tudi žalostno za današnje prosvetljene čase. Poštne direkcije imajo dovolj starih telefonskih aparatov razpoložljivih, ki bi jih lahko dale montirati vsaj v vsaki občini, ljudstvo pa bi dalo na razpolago delavce. S tem bi se marsikatera nesreča odklonila od ubogega ljudstva. To pa ne velja samo za primere požarov, temveč tudi v primerih bolezni za zdravniško pomoč. Prav tako bi telefon služil orožnikom pri težavnih poizvedovanjih. Že pred vojno so imele neke občine in neki okraji v Primorju, Liki in v gorskem kotaru po vaseh uvedene telefone. A. Š.



dečka, ki bi naj opazoval vrnivše se Turčine; poleg tega je stražilo vhod v jamo krdelo Uskokov za primer, da bi Turki izvohali to skrivališče.

Uskoški borci so si komaj nekoliko oddahnili od svojega naporenega dela, ko so začuli iz Prandovice in Pakleka pokanje pušk; pokanje se je čulo vedno bliže in bliže, dokler se ni tudi že razločno čulo divje vpitje bitke.

«Vraga,» so si dejali Uskoki, «vse kaže tako, kakor da deli nekdo Turkom poštene batine.»

Kmalu nato so pa videli s svoje nekoliko zvišane postojanke, ki se je nahajala na pobočju, kako se umika Turek prodirajočim vojakom, katerih šlemi in oklepi so se svetili v solncu. Dočim se je večje krdelo Turkov še nekoliko ustavljalo, je dirjalo drugo krdelo v jarek, da reši svoj dosedanji plen. Dospelši po znamenjih, ki so jih pustili za kažipote, na kraj, kjer so pustili zjutraj svoje uropane zaklade, so morali v strahu ugotoviti, da so jim ostali na tem kraju samo mrtveci z odsekanimi glavami, a plen je izginil kdoveki kam. Zarjuli so ob pogledu na svoje razmesarjene tovariše, ker ne bodo zrlili ti krvoločneži obličja Alaha.

Hitro so se uverili, da vodijo sledovi njihovih konj ob vodi navzdol, zato se niso nič kaj obotavljali, temveč planili v to smer, hoteči eventualno dohiteti dotične, ki so jim ugrabili naprano imetje.

Uskoki, ki so stražili vhod v podzemski rov, so ob pogledu na bitko, ki se je vršila na pobočju njim nasproti ležečih gričkov, kar koprneli v želji, da bi se tudi sami znosili nad sovragom. Ko bi ne imeli tako važne naloge, bi jih gotovo ne moglo obdržati prav nič, da bi se ne zagnali v Turke.

Zdajci so se spustili v beg še ostali Turki, ki so se še držali po pobočju, in drveli v sošiški jarek in po jarku navzdol. Videlo se je, da jim je poraz vzel vsako trohico preudarka, ker bi gotovo ne storili tako usodepolne napake. Tamkaj poteka namreč jarek skoro v polkrogu okrog hriba.

Poveljnik napadalcev je hitro razbral ves položaj. Večji oddelek je pognal po rebro v jarek spodaj, drugega pa nekoliko višje. Na ta način so prišli po jarku okrog hriba dirjajoči Turki kmalu pred puške vojakov, ki so že pred njih prihodom zasedli pobočja jarka. Videvši, da jim je tu pot zaprta, so se obrnili po jarku navzgor. Pa tudi tukaj so prišli zopet ob močan zapah. Klešče, ki so obdajale Turke od dveh strani, so se jele zapirati, vedno bolj in bolj. Ostala jim je še edina pot za beg, to je strmo pobočje na levi strani globoke doline. Poskakali so raz konj, katere so nato jeli vleči za seboj v strmino.

Tako je iskalo še komaj 150 mož broječe turško krdelo svojo srečo v tej strmini, da pobegne iz te stiskalnice. Ko so Uskoki videli, kaj se godi, jih ni obdržala nobena sila. Z divjim vrisčem se je vrgla peščica junakov Turkom nasproti, ki so jadrno zdrveli po strmini nazaj v jarek. Tu so jih pa dosegli že tudi vojaki, ki so skupno z Uskoki potolkli skoro vse Turčine. Le kakih 50 možakov je vrglo orožje od sebe in prisilo za milost. Povešenih glav so ponudili zmagovalcem svoje roke, katere so jim povežali s konopci.

Sedaj je prišel šele čas za pominek med Uskoki in vojščaki. Uskoki so zvedeli od vojakov, da so Turki požgali nekaj obmejnih sel ter nato navalili na tabor na Stojdragi v mnenju, da zavzamejo to trdnjavo že pri prvem navalu. Toda trdnjavo je bila nabitá polna dobro

BOŠTANJ OB SAVI. Posestnik g. Slapšak si je za drag denar nabavil krasnega čistokrvnega montafonskega bika. Ta pasma se smatra pri nas zaradi mnogih dobrih lastnosti zaboljšanje naše živinoreje najbolj priporočljiva. — Beljska pšenica, razdeljena lansko jesen po županstvu, se je pri nas v splošnem dobro obnesla. Nekateri posestniki, ki imajo gnojne njive in so globoko orali ter redko sejali, so dosegli povprečen pridelek 24 do 28 metrskih stotov na hektar, kar je zelo povoljen uspeh. — Prihodnji živinjski sejem bo v petek po nedelji Marijinega imena, to je 19. t. m.

ŠT. PAVEL PRI PREBOLDU. (Smrtna kosa.) Na Polzeli pri svoji materi je umrla gdčna. Pavla Zabovnikova, učiteljica tukajšnje osnovne šole in zelo delavna načelnica in vaditeljica tukajšnjega Sokola. Bila je tudi blagajničarka tukajšnje podružnice CMD. Pokojnica je bila vzorna narodna vzgojiteljica. V Št. Pavlu je službovala zadnja tri leta in je njeno udejstvovanje bilo povsod vidno. Žal pa je zadnje mesece začela bolehati; zaman se je zdravila v Lučah in drugod. Smrt jo je pokosila v najlepši dekliški dobi, v starosti 24 let. Pokojnica je bila hčerka pred leti umrlega okrajnega gozdarja g. Petra Zabovnika iz Ribnice na Pohorju. Čast njenemu spominu!

SMARTNO OB PAKI. Pri nas se snuje novo sokolsko društvo. Da se pridobi čim več članov, priredita sokolski društvu Polze'a in Braslovče 27. t. m. propagandni izlet na Pako, združen z javnim nastopom.

SV. VID PRI GROBELNEM. Pri nas bo v soboto 20. t. m. živinjski, konjski in kramarski sejem. Zatorej, kupci in prodajalci, pridite v obilnem številu, da bo kupčija bolj živahna. Sejmišče je tik postaje. Zveza z vlaki zelo ugodna.

IVANJKOVCI. Pri tukajšnji župni cerkvi na prelepem Svetinjskem griču se je 8. t. m. slavila slavnost 200letnice obstoja te cerkve. Takrat se je zgradila kapela, ki se je potem v teku časa razširila. Slavnost je počastil s svojo navzočnostjo knezoškof g. dr. A. Karlin, ki je došel k nam 7. t. m. Na kolodvoru ga je pričakovala množica ljudstva, 25 jezdecev in četa kolesarjev, uradni

sprejem pa se je vršil pri cerkvi, kjer ga je pozdravil poleg g. župnika in dveh deklet še tukajšnji župan g. Bogša. Zvečer sta bili visokemu gostu prirejani baklada in podoknica. Svirala je domača godba ter je zapel po nekaterih gospodičnih in gospodih iz Ormoža po množeni tukajšnji pevski zbor, oboje pod vodstvom organista konservatorista g. Gustava Rakuša. Med drugim so zapeli «Moja tužna goriška domovina», «Tržaškemu beguncu...». Sprejema kakor baklade se je udeležilo tudi tukajšnje prostovoljno gasilno društvo. Cerkevna slavnost se je izvršila 8., popoldne pa se je g. knezoškof zopet vrnil v Maribor. Cerkevni stolp je bil na predvečer krasno razsvetljen s številnimi žarnicami. Na križu se je bliščala številka 200 daleč na okrog v temno noč. — Naša mala zadružna elektrarna je edina v vinorodnih Slovenskih goricah, ki pa je pokazala, da se z združenimi močmi in nekoliko žrtvami pride tudi pri majhnih razmerah do te za kmetijstvo tako blagodejne institucije.

TINJE. Propagandni sokolski izlet na Tinje 7. t. m. je nepričakovano dobro uspel. 30 članov slovenjebistriškega društva je krenilo na poldrugo uro oddaljeno Tinje, kjer se jim je pridružilo 25 Sokolov in Sokolic iz Oplotnice. Z domačini se je Sokolstvo razvrstilo v sprevid in je s tinjsko kmečko godbo na čelu krenilo skozi vas na Dušev travnik, kjer se je vršil javni nastop. Najbolj je občinstvu ugajala orodna telovadba na bradlji in drogu, ki je bila za večino občanov nekaj popolnoma novega. Pred pričetkom telovadbe je goste in domačine iskreno pozdravil šolski upravitelj g. Tomažič, starosta dr. Pučnik pa je v lepem govoru obrazložil pomen in cilje Sokolstva. Vzpodbujal je domače fante k vztrajnemu delu v sokolski četi, ki se pravkar kot prva ustanavlja na Tinju. Obenem se je zahvalil domačinom, ki so od blizu in daleč, z visoke Planine, Keblja in Sv. Martina na Pohorju prihiteli v izredno velikem številu, da si prvič ogledajo sokolski nastop na Pohorju. Na razsežnem planinskem travniku se je namreč zbralo nad 500 ljudi, ki so z največjim zanimanjem in z glasnim odobravanjem sledili posameznim točkam sporeda. Prireditve je nekoliko oviralo slabo vreme, ven-

dar pa so gledalci in telovadci potrpežljivo vztrajali do konca.

ŠT. ILJ V SLOV. GORICAH. (Smrtna kosa.) V nedeljo 14. t. m. zvečer je tukaj umrl kmet in vinogradnik g. Franjo Fluher, star 90 let. Že pred mnogimi desetletji je skupno z g. Thalerjem in drugimi narodnimi borci bil med voditelji narodne borbe za šentiljsko obmejno trdnjavo. Pa tudi še do nedavnega je kljub svoji visoki starosti sodeloval v narodnih bojih. Kralj ga je lani odlikoval z redom sv. Save. Časten mu spomin!

SV. ANA V SLOV. GORICAH. Ker je obilo dela, zato se od nas nihče ne oglasi. Letos smo bogato obdarjeni s sadjem, vendar ne vsi, ampak le tisti, ki skrbijo za svoje drevje, to je ki ga gnojijo, snažijo in škropijo. Lepo se poplača ves ta trud sedaj, ko kar mrgoli trgovcev, ki prav dobro plačujejo sadje. Spravile so se v denar ogromne množine češpelj ali sliv, kakor jih tukaj imenujemo, mnogo zgodnjega sadja; sedaj pa se kupujejo že poznejša jabolka. Vse sadje je letos lepo dozorelo in snažno, le nekateri posestniki so trgali prezgodaj v svojo škodo. Ko sadje zori, še pridobiva vedno na teži, zato je treba previdnosti pri obiranju. Do sedaj lepo kažejo gorice; če bo ugodno vreme, bo precej dobre kapljice. — Ko imajo ljudje opravka v sadovnjakih in na polju, pa tudi društveno delo ne spi. Prostovoljno gasilno društvo bo v kratkem nabavilo potrebno brizgalno in priredilo veliko veselico za poplačilo brizgalne. Prebivalstvo, ki razume veliko potrebo dobre gasilske opreme in organizacije, bo gotovo z vsemi sredstvi pomagalo, da bo slovesnost blagoslovitve nove brizgalne čim sijajnejša in da bodo stroški čimprej kriti. — Naši fantje že pridno telovadijo pri sokolski četi in kažejo prav resno voljo, postati dobri Sokoli in pozneje dobro izvežbani vojaki. Nekaj mladeničev je še, ki se ne upajo pristopiti k Sokolu, ki so še krivo poučeni od bivših hujskačev in niti ne vedo, kakšne olajšave imajo Sokoli pri vojaki. V prihodnjih dneh pričneta s telovadbo deca in naraščaj. Če se priklasi dovoljno število članic, se prične tudi ženska telovadba. Počasi, pa vztrajno delamo in rasemo, vsi dobri ljudje nas pa vzpodbujajo in podpirajo.

oboroženih vojščakov brežiškega grofa in mokriškega barona, ki so po odbitem navalu prešli v protinapad in jeli nato preganjati Turke preko gričev v ta jarek, kjer se je zaključila tragedija tega turškega oddelka.

Tudi Uskoki so poročali o svoji žalostni usodi in o usodi svoje ponosne trdnjave, kar je navzočne osupnilo in navdalo z žalostjo in skrbjo. Ko so pa čuli, da se še ne zna, kaka usoda je doletela mihovsko trdnjavo na Gorjančih, kjer je tudi potihnilo vsako streljanje s topovi, so si dejali navzočni borci, da morajo biti skrajno oprezní, ker se ne ve, kje se potika drugo turško krdelo, ki je napadlo to trdnjavo.

Ko so polovili in zvezali skupaj turške konje, so se borci prisrčno kot bratje poslovili in odšli vsak svojo pot.

Uskoki so še pred vhomom v podzemski rov odstranili vsako sled, ki bi jih mogla izdati, ter se podali nato v rov in zadelali vhod od znotraj s skalami tako spretno, da bi nihče nikdar ne slutil, da se nahaja tu vhod v podzemski svet, kjer so se nastanili ostanki Uskokov.

Nadaljnje delo Uskokov je bilo, da so spravili in znosili v dvorano, kjer so stanovali, vse, kar so ugrabili Turkom. To pa ni bilo baš majhno delo. Dva dni zapored so vlačili skupaj, preden so bili razvrščeni tamkaj vsi omoti. Sedaj se je šele pričelo razvijanje omotov, ki so bili trdno zvezani z jermenjem. Vsak omot je vseboval samo dragocene reči. Poleg zlatega in srebrnega denarja so se nahajali v omotih dragoceni nakiti, srebrne namizne posode, jedilno orodje, kelih, monštrance in še vse polno drugih predmetov.

Vse te reči niso imele za Uskoke zaenkrat mnogo pomena, ker so bili navezani na varno podzemsko bivanje. Vsi pa so bili veseli in za-

dovoljni s tem, da bo starka pozneje, ko se zopet vrne v deželo mir, vse porazdelila pravično med zadružane. Zaupali so starki popolnoma, ker so zrlí v njej nekaj nadnaravnega. Zlasti ženske so se čudile njeni hladnokrvnosti in njenemu pogumu.

Zdaj pa si še nekoliko oglejmo tiste nesrečne žrtve, katere je starka rešila iz turških krempljev. Starkina prva skrb je bila, da jih je pokrepčala z jedjo. Bolj duševno in telesno izmučenim ženam pa je postregla tudi s kupico vina. Že samo bivanje v bajni podzemski jami, odeti od tisočev krasnih kapnikov in kamenitih zastorov, katerih lepoto je povzdigovalo mično jezerce, ki se je nahajalo sredi te velikanske dvorane, ki bi lahko nudila tisočerim ljudem udoben prostor, je navdalo te onemogle ljudi z mirom, da so menili, da se nahajajo v kakem pravljicnem kraljestvu. Pa tudi srce jim je bilo polno hvaležnosti do teh tako naravnih ljudi, katerim je veljala gostoljubnost kot najvišje geslo.

Tu pri teh ljudeh bi se lahko uveljavilo geslo šo današnjih naših bratov Srbov: «Brat je mio, koje vere bio»; toda zakletemu sovragu njihovega rodu se je pa tudi že tačas glasilo geslo: «Zob za zob».

Sredi tako ljubeznivih ljudi so se bivši turški ujetniki kmalu sprijaznili z domačini. Fantje so se priklopili fantom, dečki dečkom in zlasti dekleta so si bila kmalu v najljubeznivejšem obljemu prijateljstva. Pa starka je znala razvrstiti vse tako, da je dobil vsak svojo primerno družbo. Tudi Magda je dobila svojo družico; seveda ni zaostal tudi Pero, ki je po kratkem spoznanju že vodil svojega novega tovariša k jezercu ter mu kazal, kako se mora brodití po vodi, da si ne zmočji hlačic.

Pa njegova šola ni stala baš na višku, kajti že nekaj trenutkov nato je ležal v vodi, kakor je bil dolg in širok. Temu pa ni bila krivda morda njegova nespretnost v brodenju, temveč samo tisto preklicano opolzko kamenje.

Vdovica Ljubica je dobila kar tri tovarišice, in sicer dve Nemki iz Kočevskega in eno Ličanko. Tem se je kmalu pridružila še ženska kostanjeviškega sodnika, katero so Turki zajeli na gradu v Podbrežju ob Kolpi, ko se je nahajala pri svoji sestri na obisku.

Vdova Ljubica je razumela in znala tudi sama nekoliko govoriti nemški. Ko je pa čula kočevsko nemščino, se ji je dozdevalo, da je ona s svojim znanjem docela pri kraju. Pa tudi Kočevarici sta si prizadevali, da bi spravili skupaj kolikor mogoče nepokvarjeno nemščino, pa jima tudi to ni kdovekaj uspelo. Zato je bilo še najbolj na mestu, da sta podprli izgovorjene besede tudi s kretnjami, katere razume celo vsak mutec. To je dalo navzočnim povod do neprisiljenega smeha, kajti Uskoki so bili dobri čine in so se kljub težavnemu položaju radi malo pozabavali.

Iz gest in besed, katere je razumela Ljubica, je razbrala, da sta Kočevarici ženi premožnih trgovcev in da sta bili zajeti od Turkov v Metliki, kamor sta se zatekli kot sejmarici s svojima možema. Turki so pobili njuna moža pri obrambi mesta, nju so pa zajeli in odvedli v suženjstvo, iz katerega so ju rešili uskoški borci.

(Dalje prihodnj. ič.)

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

Smernice bodočnosti našega hmeljarstva

Za nami je jubilej petdesetletnice našega Hmeljarskega društva, ki je obenem tudi jubilej našega hmeljarstva. Ko gledamo s ponosom in s hvaležnostjo na delo naših voditeljev, se obenem zavedamo, da nas tare huda kriza, ki smo si je v veliki meri tudi sami krivi. Današnja svetovna hmeljska kriza, ki smo jo v svoji nespameti z lahkomišelnim sajenjem v letih 1926., 1927. in celo še 1928. sami sproprovzročili, nam pa odkriva tudi naloge, ki smo jih v preteklih letih zamudili.

Ko stopamo v novo razdobje zgodovine našega hmeljarstva, pogledimo, kaj smo zamudili doslej, in preudarimo, kako bomo gradili našemu hmeljarstvu boljšo bodočnost. Silne tisočake so vložili naši hmeljarji v močne železne pluge za hmeljnike, v vitke hmeljevke in v prostorne moderne sušilnice. Danes znamo pridelati in tudi pridelamo tak hmelj, da vzdrži vsako konkurenco z najboljšim tetnanskim in tudi z žateškim hmeljem.

Če še pogledamo, kako je z vnovčevanjem hmelja, vidimo, da tudi tu nismo ničesar zamudili. Prav gotovo nismo! Kdor se ni sploh ničesar lotil, tudi ni mogel zamuditi ničesar. Dočim so hmeljarji drugih narodov utirali s smotreno reklamo svojemu blagu pot v pivovarne, smo mi vseh petdeset let samo uslužno upogibali hrčte pred tuji in jih bogatili s svojimi žulji. Kakor našemljani janičar je šlo naše blago v svet in so lepšali drugi hmeljarji z našim pridelkom svoje blago, ki so mu dali rojstni list s pečatom in podpisom.

Leta 1907. so bili voditelji našega hmeljarstva tisti, ki so onemogočili obvezno signiranje, ki bi bilo v dolgih letih utrdilo dober glas našega hmelja in bi nas bilo rešilo pred konkurenco ostalega jugoslovenskega slabega blaga, ki je ubilo v zadnjih letih savinjskemu hmelju ugled in ceno.

Ko so si ustvarili Čehoslovaki obvezno znamko in so šli njeovo pot v konkurenčnem boju Nemci, smo mi po dvajsetletnem spanju spravili iz zaprašenih arhivov že davno preživel zakon o neobveznem signiranju in smo s ponosom ka-

zali na to zastarelo pokveko, češ, to je naše delo in naš otrok. Zakon o neobveznem signiranju iz leta 1907. je otrok hmeljske trgovine in smo mi takrat, ko smo se zavzemali za ta zakon, štiti koristi trgovine proti koristim hmeljarjev. Ko je prišlo obvezno signiranje v naši novi državi v pretres, smo si stekli zopet savinjski hmeljarji žalostno slavo, da smo kot pripraga tuje trgovine onemogočili zakonitev obveznega signiranja.

Vsa naša hmeljska politika tava desetletja po krivih potih. Danes imata dobri dve tretjini kvalitetnega hmelja obvezno znamko, mi pa prepuščamo volji trgovine, ali naj gre naš hmelj v svet z dvomljivo neobvezno znamko. Dvomljivo, pravim, zato, ker je danes listina, ki jim manjka uradni žig, brez prepričevalnosti. Vsa svetovna trgovina zahteva danes za vse blago — od paste za čevlje do avtomobilov — obvezno znamko. Kdo, prosim, še kupi danes blago brez znamke, pa naj ga trgovec še tako hvali! Sedaj, ko se je korčno skrčilo naše nespametno hmeljarstvo zopet na ozko svojo pradomovino, na Savinjsko dolino, je čas, da udarimo našemu blagu za vedno obvezno znamko, ki nas bo rešila konkurence priložnostnih hmeljarjev.

Za vnovčevanje samo je na pohodu zadruga. Za naših 10.000 metrskih stotov je dana le v okviru zadruga možnost, da prodamo z dobičkom svoj pridelok, ki v ničemer ne zaostaja za najboljšim blagom. Znamka nas brani pred konkurenco, zadruga pred verigo posrednikov, ki požre več, kakor znaša hmeljarjev izkupiček za blago.

Ko bomo imeli lastno obvezno znamko in lastno zadrugo, nas čaka še eno, in to zadnje delo za povzdigo slovesa našega blaga. Dati moramo našemu glede na izvor z znamke zaščitenemu hmelju še enotno zaščitno kvaliteto — standard. Kdor pozna naša savinjska hmeljišča, ve, da je razen različnih drugih sort po njih še več sort goldinga, ki se znatno ločijo med seboj po obliki, rodovitnosti in času zorenja. Naša naloga bo, da že prihodnje leto poiščemo

med našimi nasadi take rastline, ki bodo, ko jih razmnožimo, začetnice novega hmeljskega rodu. Zunaj nimamo nikjer iskati novih sort, saj je naša domača goldingova sorta za naš kraj kraljica hmelja. Treba je samo kakor pri drugih panogah kmetijstva skrbeti za odbiro in si v teh hudih časih, ko vse klone glave, ustvariti nov, krepak in žlahten zarod, ki bo vzdržal prvenstvo tudi v bodoči tekmi.

Ko bomo imeli standardno blago z uvedeno znamko in lastno prodajno zadrugo, ne bo treba našemu hmeljarju več ponujati svojega najboljšega blaga v strahu, da ga ne bo prodal. Takrat šele bomo mogli z mirnim srcem imenovati hmeljarstvo vir blagostanja.

J. K.

Ustanovitev centralne organizacije slovenskega mlekarstva

Po ponovnih neuspelih poskusih je letos na pobudo mlekarške šole v Škofji Loki vendar uspelo organizirati naše mlekarstvo v skupni organizaciji pod imenom Centralno mlekarško društvo. V nedeljo dopoldne se je v posvetovalnici Kmetijske družbe v Ljubljani vršil ustanovni občni zbor tega društva, ki so mu prisostvovali v zares častnem številu zbrani predstavniki mlekarških zadrug in zasebnih mlekarških podjetij.

Ustanovni občni zbor je vodil načelnik vrhniške mlekarške zadruge, dekan g. Ivan Kete, ki je v glavnih obrisih poročal o poteku priprav za ustanovitev tega društva in o delu pripravjalnega odbora, ki je tudi sestavil društvena pravila.

Glavno poročilo je imel ravnatelj mlekarške šole v Škofji Loki, inž. Šabec, ki je podal zgovorno sliko o stanju našega mlekarstva. V uvodu je omenil, da je zanesljiva statistika proizvodnje in zalog najboljši kazipot za presojo položaja mlekarške, zlasti pa sirarske stroke, ki je zaradi nadproizvodnje najbolj prizadeta. Razposlal je 68 mlekarškim podjetjem vprašalne pole, vendar pa je samo od 18 večjih prejel podatke o pro-

Soteščan:

Vdovčkovi cekini

Šaljiva povest iz pred vojne dobe.

«Eh, dvomi in bojazen...» se je stresel ne ljubih spominov. «Zakaj bi človek ne segel malo globlje ter se ne dvignil nekoliko više, kadar je priložnost.»

Zato, ker je padec z višine v nižino občuten», je planila iz očetovega naročja. «Dovolj sem že prestala ter bom morala še prestatí...»

«No, kakor hočeš, dragica,» je podlegel njenemu ugovoru. «Prosto ti je kreniti po drugi poti.»

«Kam? Svetuj mi papaček!»

«Vidiš, dragica, tako se godi človeku, ki se skriva pred ljudmi. Kolikokrat smo te vabili na prireditve, pa se nisi odzvala. Tam bi se bila s kom seznanila...»

«No, še tega je bilo treba; razvpiti smo bili že itak dovolj.»

«Sicer pa še ni prepozno, hčerka. Rešitev je blizu, moji previdnosti zaupaj.»

«Toda, natihem, papaček, natihem, da ne zbudimo nepotrebnih govoric. Goličani so nevoščljivi in to bi nam škodovalo.»

«Moja skrb,» se je potrkal na prsi, «Helenica, to je moja skrb.»

Zunaj pred hišo je nastalo glasno prerekanje. Fantje so si na cesti z ostrim preprirom hladili jezo nad porazom, ki je z Vdovčkom zadel tudi njih ponos.

«Ejruš, no, kdo je zmagal?» je silil v tovariša razjarjen fant. «Stavo si izgubil in sto kron pravi, drevi jih zapijemo.»

«Jaz? Nikoli!» je Stane s kolom razbijal po obcestni ograji.

«Bomo videli,» se je drl tovariš. «In če jih ne daš, te bom tožil — priče imam.»

«Imej jih. Tudi tožiš me lahko, toda varuj se me potem — satar.»

«Drzneš se mi pretiti? Smrkavec!»

«Kdo je smrkavec?»

«Toži me, ako te ušesa srbijo. Slišal boš še lepše reči. Kar županu me ovadi; za plačilo ti odstopi morda nekaj sramote in za zeta te izbere. — Smrkavec!»

«Izdajalec! Le povej, kar veš; tudi jaz bom govoril. Marsikaj bo prišlo na dan, ti pa v luknjo, kamor že davno spadaš...»

«Jaz?» se je umaknil tovariš Stanetu, ki mu je nameril s kolom. «Le udari! Ti boš začel, a jaz se bom branil in potem — gorje ti.»

«Sveta Devica!» je zaječala Helena, zroč skozi okno. «Pobijala se bodo — ti lopovi.» — Plaho, kakor da ji je šlo za lastno življenje, je zbežala v kuhinjo.

S trdom in nevoljo je gledal Vdovček ta prizor. Kolikokrat je bil že ponosen na svoje fante, vzrastle v njegovi šoli, katere vzgojo je danes obsodil. Sam jim je vcepil v dušo te lastnosti in zbolelo ga je spoznanje, da so jim v nečast. Izpočetka je veliko zidal na goliško mladino, danes je uvidel, da se je nahajal v zmotah.

Dolgo se ni mogel iznebiti vtisa, ki ga je dobil ob tem prizoru. Misel na hčerino možitev mu je slednjič zakrila žalostno sliko podivjane mladine.

«Da, da, omožim te, Helenica,» je potrkal s svinčnikom na mizo. «Kmalu boš poznala ženina in — s tisočaki mora razpolagati, ki bodo njegovi, kakor niso bili moji, s katerimi sem zablodil v nesrečo...»

Naslonil se je na mizo ter se je zamislil. Domišljija ga je vodila po mestih in trgih, po selih in vaseh, katerih imen se je le količkaj spomnil. V

duhu se je srečaval z bogatimi gospodi in s kmetškimi sinovi, pri katerih je slutil denar. Temu in onemu je ponudil svojo hčer; nekaterim se je njegova ponudba zdela prenizka, drugi je niso smatrali resno, našel pa je tudi nekaj takih, da je hitel preko njih. Tako se mu je vrstila misel za mislijo in nobena mu ni ugajala.

Videč, da po tej poti ne pride do cilja, je segel po časopisu, ki je, pritrjen na obešalo, visel na steni. Razgrnil ga je po mizi ter se je pokratkočasil z dnevnimi novicami; ko se jih je naveličal, si je privoščil oglašje in tedaj mu je nenadoma zažarelo oko.

«Ženitna ponudba,» je nataknil naočnike in hlastno je prečital drobne vrstice.

«Sapramiš, Helenica, to je zate!» se je obliznil in pogladil brado. «Postaren mladenič s 50 tisoč kronami premoženja išče v svrhu takojšnje ženitve nevesto z večjim posestvom,» je čital ponovno in vsakokrat z večjo zadovoljnostjo. «Resne ponudbe je pošiljati na upravo lista pod 'Pozna vigred', 555.»

«Postaren mladenič — no — to bo bolj prileten fant,» si je razlagal vsebino ženitne ponudbe. «Če ima štirideset let — štirje križi še ne vpognejo človeka. In premoženje? Hahaha, petdeset tisoč! — Ta vsota bo pokrila dolgove in nekdanja slava nam bo zopet sijala...»

«Živela pozna vigred!» je vzkliknil in se odločil pisati upravništvu časopisa. Opisal je vrline svoje hčerke, njeno obsežno posestvo in enonadstropno hišo, najlepšo in največjo na Goliči. Pismu je dodal vabilo, da naj ga ženina, ako sprejme ponudbo, obišče, da se čimprej seznanijo.

Pod zadnjo vrstico je pritisnil občinski pečat, zraven katerega je postavil svoj podpis, olepšan z debelo vijugasto črto. Pismo je radi večjega

izvodnji in o zalogah. V teh podjetjih je bilo na zalogi ob koncu avgusta 121.000 kg zrelega sira in 2200-kg presnega masla v vrednosti 3-8 milijona dinarjev. Celotne zaloge sira v vseh slovenskih mlekarstvih podjetjih se lahko cenijo na 160.000 kg, zaloge masla pa na 4400 kg. Te velike zaloge, ki so se nasproti lanskemu letu podvojile, predstavljajo pritisk na cene, ki so v zadnjem času precej padle in so se sedaj ustalile na 24 do 32 Din za domači ementalški in na 18 do 26 Din za trapistovski sir ter na 38 do 47 Din za presno maslo.

Položaj v inozemstvu je tak, da nam ne daje nikakega upanja na izvoz. Vse države dvigajo svojo zaščito. Nemčija je za maslo kot druga največja uvoznica dvignila carino na 750 Din pri kilogramu. Avstrija se je v zadnjih letih povsem osamosvojila in je pričela sama izvažati mlečne proizvode. Vrhu tega je nedavno povišala carino na maslo na 6 zlatih kron, na smetano pa na 4 zlate krone. Cene sira pa so tam nižje kakor pri nas. Tudi Italija je na potu k osamosvojitvi, Anglija išče kot največja uvoznica kakovostno in prvovrstno maslo ter večinoma poltrde sire, Francija je dobro založena in hoče prav tako zvišati carine, Švica pa je kot izvoznica morala že ponovno znižati cene in je za maslo povišala carino kar na 13 Din pri kilogramu.

Na koncu svojega poročila je g. Šabec poudarjal, da se ne moremo zanašati na inozemski trg, ki je zelo izbirčen. Napravimo najprej red v domači proizvodnji, skušajmo doseči povečanje domače porabe in enotno urediti našo proizvodnjo. To nalogo bo lahko izvedla le skupna organizacija našega mlekarstva.

Poročilo o društvenih pravilih je nato v imenu pripravljalnega odbora podal ravnatelj gosp. Trček. Po pravilih ima društvo namen, združiti mlekarke zadruge in druga enaka podjetja zaradi pospeševanja in izboljšanja proizvodnje ter vnovčevanja mleka in mlečnih izdelkov. Društvo je strogo nepolitično in se na svoj račun ne peča niti s proizvodnjo, predelovanjem ali vnovčevanjem mleka. Društveni odbor od 7 članov se voli z dvotretjinsko večino.

Po sprejetju pravil je bil z vzklikom izvoljen

naslednji društveni odbor: Ivan Kete, načelnik mlekarke zadruge na Vrhniki; Alojzij Obersnel, ravnatelj Osrednjih mlekarstev v Ljubljani; Anton Rože, revizor Zveze slovenskih zadrug; Ivan Benko, strokovni učitelj v Škofji Loki; Valentin Jankar, načelnik mlekarke zadruge v Medvodah; Ivan Zupan, načelnik mlekarke zadruge v Predosljah; Ivan Gubane, načelnik mlekarke zadruge v Vodica. Za pregledovalca računov pa sta bila izvoljena ravnatelj Toman (Moravče) in Lovrač (Izlake).

Pristopnina je bila določena na 20 Din, letna članarina pa na 100 Din za vsakih 50.000 litrov sprejetega mleka (toda največ 1000 Din) in za organizacije, ki pospešujejo mlekarstvo, na 100 Din letno.

O delovnem programu društva je nato predaval strokovni učitelj g. Benko, ki je poudarjal, da bo za popolno uresničenje vsega programa potrebno mnogo časa, vendar se mnoge važne naloge dajo izvršiti v sorazmerno kratkem času. Predvsem je treba organizirati vnovčevanje mleka na domačem trgu. Mleka ne znamo ponuditi, pa govorimo o mlečni krizi. Skrbeti je treba, da bo vsakdo poučen o veliki hranilni vrednosti mleka in njegovih izdelkov, ki pa morajo biti vsakomur najlaže dostopni. Naša proizvodnja je preveč raznolika. Zboljšati bo treba zdravstvene pogoje, skrbeti za pravilno krmiljenje in vzdrževanje hlevov, za pravilno ravnanje z mlekom in posodo. Nujna potreba je nadalje redno vodenje statistike o proizvodnji, o zalogah in vodenje poročil o tržnih razmerah z izdajanjem položajnih poročil. Društvo se bo moralo poglobiti tudi v vprašanje možnosti ustanovitve prodajne centrale.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali (postavljeno na slovensko postajo: za 100 kilogramov): pšenice, baško, po 212 do 230 dinarjev, turščice, baško, po 177 do 180 Din, moko «0» po 380 do 385 Din.

HME LJ. Cene brez posebnih izprememb med 6 in 8 Din za kilogram po kakovosti. Prav lepo blago tudi višje.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 796-32 do 799-32 Din; 100 nemških mark za 1344 do 1347 Din; 100 madžarskih pengov za 987-55 do 990-57 Din; 100 italijanskih lir za 294-77 do 296-77 Din; 1 dolar za 56-29 do 56-49 Din; 100 francoskih frankov za okrog 222 Din; 100 češkoslovaških kron za 167-28 do 168-02 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 441 Din.

Sejmi

21. septembra: Gornji Tuhinj, Ribnica pri Kočevju, Sv. Peter pri Lutomeru, Dravograd, Podstreda.

22. septembra: Bučka, Šoštanj, Sv. Helena pri Čakovcu, Laško, Rečica ob Savinji, Št. Ilj, pri Velenju.

24. septembra: Frankolovo, Cankova.

Politični pregled

V nedeljo so se vršile

v Nemčiji državnozbornske volitve

ob ogromni udeležbi do 85 % vseh volilcev. Napetost med strankami je bila tako silna, da je prišlo na dan volitev na številnih krajih do krvavih spopadov. Proti prejšnjim volitvam

sta največ glasov pridobili obe skrajni stranki: narodni socialisti (neke vrste fašisti) in komunisti.

Najmočnejša stranka (143 poslancev) so še ostali socialni demokrati; njim sledijo narodni socialisti (107), komunisti (76), centrumaši (68), nacionalisti (41), ljudska stranka (29), gospodarska stranka (23), državna stranka (20), bavarska ljudska stranka (19), agrarci (18), krščanski socialisti (14), kmečka stranka (6) in druge male stranke. Ogromen napredek narodnih socialistov

vpliva zaprl v uradni ovitek ter ga je še tisti dan kot «nujno», lastnoročno oddal.

Koncem tistega tedna se je pripeljal na Golico bogato oblečeni gospod, ki je zavil na županovo dvorišče. Bil je nekako v tistih letih, v katerih se vihrava mladostna leta zamenjajo z moško dobo. Bujni črni brki so mu bili kratko ostrženi in na telovniku se je svetila rumena verižica iz prstnega zlata.

Vdovček in njegova hčerka sta ga sprejela z globokimi pokloni, kar je vzbudilo pozornost vaščanov, ki bi bili neznanega prišleca najbrže spravili v zvezo z županovimi dolgovi, da jim ni Lojzka, Vdovčkova kuharica, razkrila vso skrivnost. Po ovinkih je izvedela od Helene, da pričakuje ženina in ni mogla strpeti, da bi se za hip ne odtrgala od dela ter ne sporočila sosedam nepričakovano vest.

To je bilo strmenja in čudenja med nežnim spolom ob tej skoro neverjetni novici. «Glej no, pa ah» in «jej, jej» se je vlekel kakor dolga pesem, katero je sam in tja pokazil kakor roboti «ej ruš» in Mazelj neslani «o didl».

«No, odkod je pa tega prineslo na Golico?» je nevoljno vprašal možakar ženske, ki so ob poti prodajale zijala.

«Tujci prihajajo k tujcem», je zbadljivo odgovorila Črlinka. «Bože kak županov rojak.»

«Gorkega gnezda išče», je modrovala črnolasa sosedova Tilka v širokem predpasniku. «Kraj in posestvo mu ugajata; Vdovček je priliznjen, tudi Helena mu bo všeč, njunih razmer pa ne pozna...»

«Samo če bo on dopadel Heleni», je pomišljala Črlinka. «Tajnika Kitarja ni marja in vendar je bil desetkrat lepši, kakor ta...»

«Tajnik ni bil denarec — ta ima groš,» jo je avrnil prejšnji možakar.

«Kdo ve, če ga ima», je dvomila Črlinka. «Obleko in verižico si je lahko izposodil...»

«Pa je čedne postave», ga je pohvalil Stane, katerega je radovednost prignala do vaških zborovalcev.

«Mlad le ni več, najmanj štirideset let ima in pristrženi brki mu kazijo možati obraz», ga je ocenjevala nevšečna Tilka.

«No vidite, Helena ga bo odklonila», je Črlinka pritrdila neizkušeni mladenki. «Rekla sem in še porečem...»

«So se že dogovorili,» je do njih pridobila Lojzka iz kuhinje, «jutri pojdejo delat ženitno pismo, nato začnemo s pripravami za ženitovanje.»

«Kdo je ta snubec in odkod je?» so jo vaščanke cukale za bluzo in predpasnik.

«Kdo zna, o tem še niso govorili», je Lojzka pomigala z rameni. «Ampak silno prikupljivo se obnaša in o tisočkah govori. — Razmere našega kraja so mu, kakor je videti, dobro znane, drugače mi je popolnoma tuj. Rad in jasno odgovarja, a malo vprašuje — o ljubezni še ni črnil besedice...»

«Vidite, to je nekaj; možko je skrivati in krotiti ljubezen! Kdor venomer o nji sanjari, je navadno nima, ali pa se mu prav kmalu ohladi», je razlagal možakar, nasprotovaje Tilki, ki je nepobitno trdila, da je z objemi, poljubčki in sladkimi besedami posuta pot do srca.

«Lep pa le ni», je hotela ugnati nasprotnika.

«Lepi ljudje so navadno dolgočasni, jo je vsčipnil nepremagljivi sosed. «Zahtevajo hvale in priznanja ter so užaljeni, ako se jim odreka.»

«Kaj pa Helena?» je Črlinka končala njuno prerekanje. «Ali bo zadovoljna?»

«Pa še kako!» je pripovedovala Lojzka odhajaje. «Zraven njega sedi in tako zaupno ga gleda, da ne morem opisati.»

«To, vidiš, take ste, ve dekleta», ji je možakar iznova ponavljal. «Za kratek čas hrepenite po lepih, mladih obrazih, gizdavo prisukanih brkih in modernih frizurah; nazadnje pa se oklenete kakega starca, zadovoljne s kakršnokoli zunanostjo, samo ako čutite nekaj pod njegovim palcem. — Ali ni tako?»

«Res je, res», mu je potrdil Mazelj. «O didl.»

«Ljudje božji,» je Lojzka zopet prihitela iz kuhinje, «bogastvo se vrača v županovo hišo. Ne veste, kak bogatin je ta gospod! Svojo hišo ima in posestvo tam nekje na ogrski meji, ter denarja premore, da mu ne ve števila. Pred letom je baje prišel iz Amerike...»

«O jej, o jej,» so se čudile ženske, «ta bo postavil župana na noge.»

«Ne župana, ampak Vdovčka», je popravil možakar. «Župana so vrgle volitve in nihče na svetu ga ne spravi na noge.»

«Škoda, škoda, o didl», je stokal Mazelj.

«Ali boš tih!» mu je zapretel možakar.

«Tiho bom, tiho», mu je odvrnil Mazelj. «Pri Vdovčku na ženitovanju boste pa drugi tihi in tako boste plesali, kakor bom jaz godl.»

«Če bomo povabljeni,» je zaskrbelo Tilko; gospoda dandanes ne prireja ženitovanja.»

«Nevesto bomo vseeno prodali, se je pobahal Stane. «Fantje imamo pravico do tega.»

«Tepli se boste,» ga je opozoril možakar.

«Tudi, če bo treba», se je Stane namuzal.

«No, pretepa ni pač nikoli treba», je Črlinka pomagala zgovornemu sosedu, obsojati neumno pretepanje; obenem pa je poslušala Lojzko, ki je pravila Tilki, da pojdetaj ženini in nevesta v mesto k poroki — kamor ju spremlj edini Vdovček —

stov ni posebno ugodno odjeknil v Evropi, ki vidi v tem povečano vojno nevarnost, saj je znano, da nemški narodni socialisti vodijo politiko hujškanja proti Franciji.

Minuli teden so se sestali v poslopju Društva narodov v Ženevi zastopniki 27 evropskih držav k razpravi o ustanovitvi zveze evropskih držav po načrtu francoskega zunanjega ministra Brianda.

Po predlogu angleškega zunanjega ministra Hendersona se je na tej konferenci sklenilo, da se Briandov načrt prepusti v razpravo

skupščini Društva narodov,

ki se je otvorila istega dne ter začela razpravljati o številnih mednarodnih političnih in gospodarskih zadevah ter o razoroževanju. O vprašanju evropske zveze (Paneeurope) se je večina zastopnikov evropskih držav zedinila, da se v posebni komisiji za proučevanje tega vprašanja sestanejo zastopstva držav 27. t. m. Evropske države so se načeloma vse izrekle za medsebojno zvezo, odnosno za tesnejše medsebojno sodelovanje.

DOMAČE NOVOSTI

* **Povratek naših francoskih rojakov.** Dne 11. t. m. zvečer so se za westfalskimi vrtili v tujino tudi naši francoski rojaki. Odpeljali so se z ljubljanskega glavnega kolodvora, kjer se je poslovila od njih precejšnja množica sorodnikov, prijateljev in znancev. Z izletom v domovino so bili vsi prav zadovoljni. Na svidenje prihodnje leto!

* **Pomagajte primorskim beguncem!** Družabni klub v Mariboru je daroval za siromašne primorske begunce vse svoje denarno premoženje v znesku 2000 Din in nabral med svojimi člani vrhu tega še 1200 Din v isti namen. Pričakujemo, da bo ta lep čin našel krepak odziv med narodnimi društvi, saj se je bati, da se bo pomnožilo število naših rojakov iz Istre, Goriškega in Trsta, ki bodo po razmerah primorani, da zapuste rodno grudo in se zatečejo v Jugoslavijo.

* **Odlikovanje naših zaslužnih učiteljev rezervnih oficirjev v severnem delu naše banovine.** Z redom Jugoslovske krone V. razreda so bili ob priliki velikih vojaških proslav v Beogradu od Njegovega Veličanstva kralja med drugimi odlikovani naši zaslužni delavci učitelji rezervni oficirji: kapetani Ciril Hočevar, šolski upravitelj iz Kroga pri Murski Soboti, Fran Haberman in Janko Pirc, meščanska učitelja iz Maribora, Fran Kogelnik, učitelj iz Črne, in Zmago Kristan, učitelj iz Slovenske Bistrice; poročniki Josip Kristl, učitelj od Sv. Barbare v Slovenskih goricah, Jakob Štuhar, šolski upravitelj od Sv. Ane v Slovenskih goricah, in Fran Erženjak, šolski upravitelj iz Zavrča; podporočnik Ernest Vranc, učitelj iz Studene pri Mariboru, in Josip Petrun, učitelj iz Maribora.

* **Duhovniške vesti.** Dosedanji prefekt v dijaškem semenišču v Mariboru, g. Ivan Kupčič, je imenovan za župnika pri Sv. Danijelu pri Prevaljah, kaplan g. Mihael Čarf pa za provizorja pri Sv. Joštu na Kozjaku.

* **Skupina češkoslovaških in poljskih sadjarjev** je prispela te dni v Maribor. Izletniki, ki jih je 31, so si v Mariboru ogledali vinarsko in sadjarsko šolo, Mariborski otok in druge znamenitosti Maribora.

* **Ustanovitev župniške ekspoziture.** Na Lokah pri Zagorju se je ustanovila župniška ekspozitura za ondotno prebivalstvo in bližnje okolice. Nastavljen je kaplan g. Vital Vodusek iz Zagorja.

* **Jubilej odličnega šolnika.** V krogu svoje družine je praznoval v Mariboru 15. t. m. svoj 75letni rojstni dan upokojeni nadučitelj, narodni delavec g. Josip Semolič, rojen v Brestovici na Krasu. Onstran današnjih mej je deloval 30 let in štiri leta v Jugoslaviji. Jubilant je bil kot učitelj sotrudičnik blagopokojnega Maksa Čofiča, na katerega ga vežejo najlepši spomini. Skromnemu možu še mnogo let življenja!

* **Smrt ugledne koroške rodoljubke.** V petek je umrla v Zahomecu na Koroškem ga. Jerica Zwitterjeva, babica pred kratkim umrlega dr. Zdravka Zwitterja in soproge g. Hochmüllerja,

znanega koroškega rodoljuba v Mariboru. Pokojnica je vzgojila vso svojo družino v strogo narodnem duhu. Časten spomin vrli slovenski materi!

* **Smrt priljubljene usmiljene sestre.** V nedeljo 14. t. m. je umrla v mariborski bolnici v starosti 71 let splošno znana in priljubljena usmiljena sestra Placidija Perdellerjeva iz družbe usmiljenih sester sv. Vincenca Pavlanskega. Po rodu iz Tirolske je prišla v mariborsko bolnico že leta 1882. in se posvetila temu zavodu dolgo dobo, skoro 50 let. Blag njen značaj je pridobil srca vseh, ki so bili v njeni negi. Časten ji spomin!

* **Pred novim veleizdajniškim procesom proti primorskim rojakom.** V Parizu izhajajoče glasilo italijanskih izseljencev «Libertà», poroča, da bo sledilo nadaljevanje procesa proti 29 veleizdajstva obtoženim Slovincem v Rimu 22. t. m. Za tem procesom se bo vršil nov proti onim osebam, ki so bile aretirane na podlagi priznanja v Trstu obsojenih Slovencev. Teh obtožencev bo okrog 100. Od obtožencev se s silo in na sirov način zahteva priznanje. Zaradi neprestanega mučenja jih je že mnogo obolelo. Andrej Manfreda, ki je bil obsojen na 10 let ječe, je tako oslabil, da bo kmalu umrl. Zemske ostanke usmrtenih štirih Slovencev so po pisanju istega lista prepeljali skrivaj na centralno pokopališče v Trstu.

* **Poprava ceste iz Spodnje v Gornjo Savinjsko dolino.** Dela na cesti Letuš-Mozirje napredujejo. Cesta bo precej širša, posuta z gramozom in potlačena s parnim valjarjem. Važno je, da se bo cesta razširila tudi v ozki Soteski. V Letušu pa že nad eno leto dni drobi banovinski drobilec za cesto potreben gramoz.

* **Otvoritev novega velikega mostu pri Gornjem Dupleku** bo 26. oktobra z velikimi svečanostmi. Most bo gotov do 15. oktobra. K otvoritvi bodo razen ministra za javna dela, bana in njegovega pomočnika povabljeni še številne druge odlične osebnosti in vsi, ki so pripomogli do zgradbe mostu. Po slovesni otvoritvi bo tik mostu velika ljudska veselica s peštrim sporedom.

brez godca, tete in starešine. Ko je iztresla iz predpasnika zadnjo novico, se je z drobnimi koraki vrnila v kuhinjo.

Goličani so želeli svojega novega sosedo bližje ogledati, kar se jim je izpolnilo ob njegovem odhodu. Skriti za plotom so ga opazovali v spremstvu Helene in Vdovčka, kakor po taktu stopajočega zraven nega. Razkazoval mu je svoje vrtove, raztezajoče se ob cesti in zet mu je kimal, pozdravljalje vsakogar, ki ga je srečal ali pomolil glavo izza ograje.

Radi usodnega poraza pri volitvah je bila Vdovčku ženina prijaznost skrajno neljuba. Tega mu seveda ni hotel naravnost povedati; toda njegov pogled je kalila mržnja, katero je razodevalo tudi njegovo obnašanje napram sosedom nasprotnega mišljenja.

«Po čem pa se prodajajo zijala?» je zaničljivo vsekjal sosedo, stoječe za plotom.

«Za vas — zastonj», mu je vrnila Črlinka, katero je pomiril vljudni nagovor ženina, ki ga je Vdovček laskavo prijel za podpazuho v znamenje, da naj se ne pusti motiti od radovednega ženstva.

Ob cesti pred sosedovim hlevom je Vdovček uzrl hlapca na kupu gnoja z vilami in dvokolnico. Ko se je nameraval lotiti dela, ga je zmotila Helena s svojim bodočim ženinom; naslonil se je na vile ter ju gledal z žensko radovednostjo.

«Fant je pa danes za petelina», ga je Vdovček usekal; zet pa se je hlapcu prijazno nasmehnil, videč, da je zaničljivo opazko sprejel za okusno šalo.

Po vasi je lezel ob palici Muc, občinski revež, ki je s trudom zavil v stran, da se izogne Vdovčku in njegovi hčeri. Skrivoma se je oziral na neznanca, stopajočega med županom in Heleno in

tudi on ga je gledal s pogledom, polnim ljubezni in sočutja.

«Ta človek mi je zopr», se je Vdovček zgrajal nad siromakom; «posestvo je zapravljal otrokom, ki se potikajo po svetu...»

«In ti so ga pozabili na stara leta?» je ženin rahlo poizvedoval. «Nekoliko bi mu vendar lahko olajšali bedo.»

«S čim?» mu je ovrgel Vdovček. «Berač ne more podpirati berača. Sicer pa si za oporo na starost ni vzgojil otrok. Vračajo mu, kar jim je posodil...»

«Siroti», si je ženin skrivaj otrl solzo. Vdovček tega seveda ni opazil, tembolj je osupnila Helena, premišljevala, zakaj čuti njen ženin do tega malovrednega človeka toliko sočutja.

«Kdo je neki ta gospod?» je Muc prisopel do vaščanov. «Primojruš, tako znan se mi dozdeva.»

«Vdovčkov zet je — ženin njegove hčere», je trobil Mazelj gluhemu starcu na uho. «Tudi meni se zdí, da sem že videl tega človeka. Prav naša mu je govorica, o didl.»

«Tudi jaz sem tvojega mnenja», se mu je pridružila Črlinka, «ne spominjam se pa, kdaj in kje bi se bila srečala v življenju.»

«Motite se vsi skupaj, prav nič našega ni na njem», je ugovarjala Tilka. «Ne, ne; ta človek ne more biti domačin...»

«Dobro mu je poznan naš kraj, le verjemite», je trdila Črlinka. «Dospevši na Golico ni vprašal za županovo hišo, česar bi kak tujec ne bil mogel storiti. Rekla sem in še porečem...»

«Kdo ve, Črlinka, kdo ve...» je pomišljala Tilka. «Dognati ne moremo ničesar...»

«Nekje sem ga morala videti, pa naj bo že kjer hoče», je Črlinka vztrajala pri svoji trditvi. «Človek ne more vsega obdržati v glavi.»

«Pa res ne, o didl! Ako bi vedel, kar sem pozabil in česar ne vem, bi bil največji učenjak», se je šalil Mazelj.

«Torej k Vdovčku se priženi ta gospod», je kašljal nadušljevi Muc. «Pa se je reklo, da ga bodo pognali po svetu...»

«Saj bi ga, če bi hčere ne omožil», mu je Črlinka zavpila na uho.

«Kdor zna, pa zna», mu je žvižgalo iz hripavega grla. «Jaz si nisem znal pomagati...»

«Nismo vsi rojeni za srečo», ga je tolažil možakar. «Nekaterim se sama odteguje, drugi jo sami odganjajo od sebe.»

«Res, res; odpodil sem jo, sosed», je Muc pobrskal s palico po cesti, «zaslužil sem, kar mi očitaj. — Sebi in otrokom sem zapravljal srečo... Cekini so me preslepili...»

«Vem, vem, kako je bilo. Taka pregreha se mora maščevati», se je ozrl sosed proti nebu.

«Ponižal me je», je vzdihnil stavec, «tudi njegova zadena ponižanje in — sramota.»

«Na tem svetu ji najbrž uide, a tam gori je pravica...»

«Izpokori naj se!» je Muc zamahnil s palico. «Tudi jaz se pokorim in moji otroci, razkropljeni po svetu. Nande bi mi morda pomagal, kakor mi pomaga Minka s svojim pičlim zaslužkom — ali pa bi se me sramoval, kakor se me sramujeta Janez in Ančka, ki ju že nisem videl dolgih petnajst let.»

(Dalje prihodnjič.)

**Postani in ostani član
Vodnikove družbe!**

* Z gradnjo gospodinske šole pri Sv. Juriju ob južni železnici so že pričeli. Z gradnjo dvonadstropnega poslopja rove gospodinske šole pri Sv. Juriju ob južni železnici je podjetje «Pro-buda» iz Ljubljane že pričelo. Šola, ki se gradi na stroške banske uprave, bo veljala okrog 660.000 Din. Nadzorstvo nad gradbenimi deli vodi tehnični oddelek celjskega sreskega načelstva.

* Nova občinska cesta Limbuš—Pekre je tik pred dograditvijo. Okrajni cestni odbor je sklenil, da bo brez prestanka nadaljeval gradnjo ceste od Pekar proti Hočam.

* Solčavske ovce na Zagrebškem zboru. Pred dnevi je celjski sreski kmetijski urad izbral v Solčavi in bližnji okolici 22 najlepših solčavskih ovc za veliko živinsko razstavo na letošnjem jesenskem zagrebškem velesejmu.

* Velika razstava živine v Celju. Predzadnji torek se je vršila v Celju na Glaziji velika razstava goveje živine iz celjskega ter konj iz celjskega in vranskega sodnega okraja. Razstavo so obiskali številni odlični gostje poleg množice kmečkega prebivalstva. Med gosti smo opazili zastopnika banske uprave inspektorja g. inž. Josipa Zidanška, sreskega načelnika g. dr. Hubada, okoliškega župana g. Mihelčiča in druge. Razstavo je otvoril z pozdravnim govorom na vse navzočno predsednik sreskega kmetijskega odbora, župan g. Mihelčič, nakar so po kratkem nagovoru g. dr. Hubada pričele tri večelanske komisije ocenjevati razstavljenno živino. Prignanih je bilo skupno 280 glav goveje živine, in sice 130 krav, 84 telic in 66 bikov in bikcev. Konj je bilo le 21 in pa 7 žrebet. Ta izredno slabi dogon konj nazorno kaže, da konjereja pri nas v zadnjih letih pada. Najlepša živina je bila prignana od Sv. Jurija ob južni železnici, kjer obstoja najdelavnejša živinorejska zadruga v vsej banovini. V splošnem je bilo prignana živina ocenjena s prav dobrimi redi. Razstava je tudi pokazala, da se živinoreja v Savinjski dolini še vedno ne more razviti, ker je pri prebivalstvu vse premalo zanimanja zanjo. Razdeljene nagrade so znašale 39.000 Din; podeljenih pa je bilo tudi 18 kolajn. Prvo nagrado za bika je dobil posestnik Zdolšek Jože od Sv. Jurija (600 Din) in pa srebrno kolajno. Najboljšo oceno med kravami je dobila krava posestnika Martina Krofliča (400 Din in srebrno kolajno). V splošnem je dobilo prvo nagrado 9 krav in 3 biki, drugo 52 krav in telic ter 19 bikov in tretjo 108 krav in telic ter 25 bikov.

* Nagradne streliške tekme v Hotinji vasi pri Mariboru. V nedeljo so se vršile na strelišču v Hotinji vasi pri Slivnici tekme zvezne strelske družine Hotinja vas, namenjene predvsem kmečkim strelcem iz okoliških krajevnih strelskih družin. Streljanja se je udeležilo okoli 200 strelcev iz Hotinje vasi, Dobrovcev, Skokov, Št. Janža, Prepolj, Orehove vasi, Slivnice, Rač, Frama, Podove, Hoč, Sv. Marjete na Dravskem polju in Maribora. Prireditev je otvoril tamošnji agilni predsednik učitelj g. Čiček z nagovorom o pomenu in važnosti strelskega sporta in tekem. Rezultat strelskih tekem, ki so trajale do mraka, je bil naslednji: Na tarči Hotinja vas prvo nagrado Anton Fanedelj z 80, drugo Vilko Meglič s 70, tretjo Anton Klanšek z 59 točkami. Na tarči Skoke prvi Štefan Klinc s 95, drugi Janez Klinc z 80, tretji Ervin Tušek s 73 točkami. Na tarči Maribor prvi Dušan Hinič s 118, drugi Milan Matejčič s 112, tretji dr. Hugon Robič s 111 točkami. Na tarči Šmarjeta prvi Slavko Reja z 41, drugi Fran Čiček s 39, tretji Peter Avguštin s 34 točkami. Na tarči Hoče prvi Ervin Tušek s 35, drugi Ljuban Muršič s 33, tretji Herman Mayer z 31 točkami. Na tarči Slivnica prvi Ivan Klinc s 35, drugi Peter Avguštin z 32, tretji Filip Primec s 30 točkami. Na tarči Dobrovce izven tekme prvi Stanko Svenšek s 85, drugi Anton Kolman s 43 točkami. Prireditev je pokazala, da se strelski sport med našim ljudstvom vedno bolj širi.

* Izeljevanje iz naše države v juniju. Po podatkih izseljenskega komisarijata v Zagrebu je

šlo v juniju iz naše države v prekmorske države 771 izseljencev. Od 1. januarja do konca junija je šlo iz naše države 1377 izseljencev ali za 18 odstotkov manj kakor v istem razdobju lanskega leta. Iz Savske banovine jih je šlo 243, iz Dunavske 184, iz Primorske 113, iz Dravske 89, iz Vardarske 93, iz Zetske 34, iz Vrbaske 16, iz Drinske 7 in z ozemlja mesta Beograda 2. Od teh je bilo 363 kmetovalcev, 93 kvalificiranih in 101 nekvalificirani delavec, 86 pripadnikov svobodnega poklica in 125 rodbinskih članov. V Ameriko jih je šlo 262, v Argentino 228, v Kanado 114, v Urugvaj 68, v Avstralijo 13, v Brazilijo 11 in tako naprej. V evropske države je šlo v juniju 840 naših izseljencev, od teh samo v Francijo 820. Od 1. januarja do konca junija je šlo v evropske države 16.424 naših izseljencev, in sicer v Francijo 7814, v Nemčijo 3096, v Belgijo 1224, v Avstrijo 1163, na Češkoslovaško 536, v Turčijo 461, v Rumunijo 452, na Madžarsko 325, v Italijo 294, na Holandsko 293, v Grčijo 250, v Švico 157 in ostali v druge države.

* Poziv Gasilske župe mariborske, desni breg. Na seji Gasilske župe mariborske, desni breg, v Pekrah 15. avgusta se je soglasno sklenil poziv na prebivalstvo okolice Maribora, posebno občin, ki so precej oddaljene od Maribora, kakor Selnice, Ruš, Rač, Slovenske Bistrice itd., naj privatne osebe v primeru požara ne kličejo brez vednosti in naloga v kraju se nahajajočega domačega gasilnega društva za pomoč mariborskega gasilnega društva, ker se to klicu ne bo odzvalo. Premnogokrat se je že pripetilo, da je bilo mariborsko gasilno društvo poklicano k raznim manjšim požarom na deželi brez vednosti domačega gasilnega društva, ko pomoč sploh ni bila potrebna, tako da se je društvo vrnilo, ne da bi stopilo v akcijo. Zaradi takega klica nastanejo nepotrebni stroški, katerih pa navadno noče nihče kriti in jih mora utrpeti gasilno društvo samo. Mariborsko gasilno društvo se bo udeleževalo pri požarih na deželi samo, če v kraju ali njegovi neposredni bližini ne obstoja gasilno društvo, odnosno ako bo klicano po domačem gasilnem društvu. Oseba, ki bi telefonično prosila za pomoč, je dolžna navesti pri telefonskem uradu svoj natančen naslov in jamčiti osebno za nastale stroške v primeru, da je alarm nepotreben. Izjema je le takrat, kadar kliče za pomoč domače gasilno društvo, kateremu je nevarnost gotovo najbolj znana. Obratno se bodo tudi okoliška gasilna društva udeleževala pri požarih v mestu Mariboru le, če bodo klicana od mariborskega gasilnega društva, oziroma če bo zvonilo plat zvoná na mestnem stolpu. Ta sklep je bil storjen tudi na podlagi dejstva, da so podeželska gasilna društva po večini tehnično že tako opremljena, da so sama kos navadnim podeželskim požarom, odnosno je pa tudi mariborsko gasilno društvo zaradi svoje visoke tehnične opreme in strokovne izvežbanosti v stanu lokalizirati večje požare v mestu.

* Republika Guatemala se zanima za naše izseljence. Južnoameriški izseljenški listi pišejo, da je več poslancev v parlamentu republike Guatemala predložilo vladi spomenico, v kateri zahtevajo, naj se od vseh priseljencev iz daljnega vzhoda in balkanskih držav daje prednost priseljencem iz Jugoslavije, ki so za Guatemala najpripravnejši. V spomenici se naglašja, da so priseljeneci iz Jugoslavije zdravi in pridni delavci, ki se hitro in lahko prilagodijo tamkajšnjim razmeram. Na koncu spomenice se ugotavlja, da si je ona pešica jugoslovenskih priseljencev v Guatemali, ki so prišli tjakaj že pred svetovno vojno, pridobila splošno spoštovanje zaradi svoje poštenosti in marljivosti ter da je v dobrih odnošajih s tamkajšnjim svetom.

* Požar na Količevem. V eni zadnjih noči je iz neznanega vzroka nastal ogenj v lesenem stanovanjskem in gospodarskem poslopju posestnice vdove Cepudrove na Količevem. Na mesto požara so prispela gasilna društva Vir z ročno, Radomlje z motorno in Dob istotako z ročno brigalno. Gasilci so se takoj lotili dela in posrečilo se jim je, požar v kratkem času omejiti. Poslopje

vdove Cepudrove je zgorelo do tal z vso krmo in živino, to je z eno kravo, eno telico in okrog 50 kokoši.

* Pri razstreljevanju skalovja se je hudo poškodoval 21letni sin malega posestnika Martin Grubin iz Kamenika. Ko je pripravil in zažgal neko močno mino, je ta predčasno eksplodirala in Grubinu razmesarila vso desno roko. Večino prstov je eksplozija Grubinu odtrgala. Grubin je bil prepeljan v celjsko bolnico.

* Nesreča na nesrečo. Nedavno je bil na Jezici požar in so pogoreli mizarju Stefelnju hiša, pod, hlev, šupa in svinjak. Ogenj so zanetili sosedovi otroci. Ker je bil hlev obokan, je Stefelnj vanj spravil kravo in konja, misleč, da bo za silo še dober, dokler si ne pripravi drugega prostora. Deževje zadnjih dni pa je razmočilo zidovje in te dni se je hlev razvalil in pokopal pod seboj kravo in konja. Naravnost čudežno se je krava kmalu dvignila iz razvalin; odbit ima en rog, nekaj odrte kože in na eno nogo je dobila udarec, da težko stopa na njo. Huje se je zgodilo s konjem, ki ga je zidovje tako zasulo, da so ga sosedje, ki so hitro pritekli na pomoč, z največjo težavo oprostili kamenja in opeke, toda žival je bila tako poškodovana, da jo je moral lastnik oddati konjskemu mesarju.

* Požar v Vogljah. V torek 9. t. m. dopoldne je nastal požar v Vogljah, ki je uničil gospodarski poslopji posestnikov Alojzija in Janeza Bobnarja. Na pomoč so takoj prihiteli gasilci domačega društva, za njimi pa društva Trboje (z malo motorno brigalno, ki je izvrstno delovala), Brnki, Senčur in Kranj. Zadnja društva niso stopila v akcijo, ker je bil ta čas požar že omejen in udušen. Sumi pa se, da je ogenj nastal zaradi neprevidnosti. Posestnika trpita precejšnjo škodo, a zavarovana sta bila le za malenkostno vsoto.

* Dve žrtvi železniške nesreče. V Strmolah sta padli po nesreči iz vlaka 13letna Ela Kržanova in 3letna Francka Žnidarjeva, obe iz Zagradca pri Litiji. Nesrečnici sta na mestu obležali mrtvi.

* Davica v slovenjebistriški okolici. V bližini Laporja se je nedavno pojavilo več primerov davice med otroci, tako da so morali pouk na osnovni šoli prekiniti.

* Samomor. V Tržiču je bil že dlje časa nastavljen kot železniški predelavec okrog 50letni Matevž Čemažar, doma iz Zgornjega Bitnja pri Kranju. Pred par dnevi zgodaj zjutraj se je Čemažar podal od hiše in krenil v bližnji gozd. Tam si je z nožem najprej prerezal žile v zapetju leve roke, nato pa se je s karabinko ustrelil v glavo.

* Tat koles. Celjska policija je pred dnevi aretirala nekega Jakoba Zdolška iz Smarja pri Jelšah, ki je šele nedavno odsedel v mariborski kaznilnici deset let težke ječe zaradi zločina rop in tatvine. Zdolšek je namreč ukradel več koles, ki jih je potem prodajal okrog. Tri ukradena in potem prodana kolesa so oblastva že izsledila.

* Roparski napad. Med vasema Livolhom in Zgornjim Mozljem je bila pred dnevi napadena na glavni cesti kočarica Elizabeta Šafarjeva iz Kačjega potoka. Na samofni cesti je izza drevesa priskočil k njej okrog 25letni neznanec, ji zagrozil z revolverjem ter ji nasilno odvzel 100 Din gotovine, hleb kruha in meseno klobaso, nakar je zopet izginil v goščavo. Napadalec je govoril slovensko, vendar sodi Šafarjeva, ki je prijavila zadevo orožnikom, da ni bil domačin.

* Ukradeno kolo. Te dni je neznan tat ukradel skoro novo črno kolo znamke «Anker» št. 193.144 v Ormožu. Lastnik kolesa obljublja onemu, ki izsledi tatu, lepo nagrado.

* Z nožem. Nedavno ponoči je bilo mariborsko reševalno moštvo poklicano v Orehovo vas. Blizu Prinčičeve gostilne je prišlo med fanti do prepira, ki se je kmalu izeimil v krvav pretep. 22letni železničar Fran Soršak iz Slivnice je dobil več vbovov z nožem v levo nogo. Ranjenca so prepeljali v mariborsko bolnico.

* **Aretacija dveh umora osumljenih.** Strašen dvojni umor na Sodnjem vrhu pri Metliki, ki je bil izvršen pred dobrim mesecem nad 78letno starko Heleno Ivčevno in njeno sorodnico 10letno učenko Anico Černigojevo iz Mirne peči, je silno razburil tamošnje okolice. Neznani zločinec je deklico pred umorom zlorabil. Z zadevo so imeli mnogo opravka metliški orožniki, ki so slednjič aretirali kot nujno osumljena Jožeta Vautarja in Katarino Ogulinovo, oba stara preko 40 let, doma iz tamošnje okolice.

* **Mnogo gospodinjstkih težav** Vam bo prihranjnih le s terpentinovim milom «Gazela».

* **Pri pomanjkanju teka, kislem vzpehavanju, slabem želodcu, počasni prebavi, črevesnem zategenju, napihnjenosti, motnjah v presnavljanju, oprišču, srbečici osvobodil naravna Franc Jožefova voda** telo vseh nabranih strupov gnilobe. Ze stari mojstri vede o zdravilnih sredstvih so priznali, da se **Franc Jožefova voda** obnese kot povsem zanesljivo sredstvo za iztrebljenje črevesa. **Franc Jožefova grenčica** se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Prvi Zeppelin pred 30 leti

Trideset let je poteklo, kar se je dvignila prva zračna ladja grofa Zeppelina na njegovem posestvu Mauzell blizu Friedrichshafena pod nebo. V zraku je bila ladja 17 minut. Sestava je bila še nepopolna, toda poskus je uspel.

Po hudih borbah je končno grof Zeppelin zmagal. Toda oktobra 1900. je že skoro obupal. Iz takratnih njegovih pisem je razvidno, kako težke duševne borbe je preživel. Zaman je trkal pri vladi in pri bogatih ljudeh, da bi dobil denar za gradnjo nove, na podlagi prvih izkušenj izpopolnjene zračne ladje. Njegov prijatelj dr. Hildebrandt mu je izposloval za novo ladjo brezplačno dva motorja in v zvezi s tem se je grofu Zeppelinu posrečilo, dobiti denar za gradnjo nove ladje. Zgradbo je vodil inženjer Dürr. Toda zopet se je zgodila nesreča: nova ladja je nasedla na kopnem. Treba je bilo zopet premagati velike težave, dokler se nista 9. in 10. oktobra 1906. sijajno posrečila dva poleta, ki sta zagotovila nadaljevanje dela. Do vojne ni moglo nič več zadržati zmagoslavne poti Zeppelinove zračne ladje. Po vojni je delo začel nadaljevati dr. Eckener, ki pa je moral hoditi isto trnjevo pot kakor poprej grof. Tudi on je moral potovati od kraja do kraja in beračiti za podjetje. Skoro povsod je našel zaprta vrata. Naposled se mu je s sijajno uspešnimi izleti zračne ladje «L. Z. 126», ki je bila zgrajena za Ameriko, in pa «Grofa Zeppelina» posrečilo dokazati, da je zračna ladja sposobna za promet na velike daljave.

O paši

Ko je otava pod streho, porasejo pri primerni vlagi travniki in nastopi čas jesenske paše. Paša je star običaj v kmetovanju. Pred leti smo čuli kriv nauk, da se s pašo kvarijo travniki. Ta nauk pa je bil nastal iz površne sodbe in se ni dolgo obdržal. Nasprotno so točna opazovanja dokazala, da se brez paše v živinoreji težko izhaja in da je baš paša največjega pomena ne le za živino, temveč za razvoj samih travnikov.

Koristi paše za živino so mnogotere. Živina se na paši mnogo prosto giblje in diha čist zrak, kar je za njeno zdravje neprecenljive koristi. Ko pride živina iz zatohlih hlevov na pašo, se kar vidno popravlja od dneva do dneva. Na solncu si tudi zdravje tako utrdi, da se je celo pozimi redko ločevajo bolezni. Za mlado in plemesko živino obeh spolov ni nič boljšega od dobre paše. Na paši se živina tudi opita najceneje; vrhu tega je meso takih živali posebno tečno in okusno. Ni

treba še poudarjati, da dajo molzvice v času paše več in boljšega mleka. Posebno na vitaminih obogati mleko molzvic na paši. Prištedi se pa tudi na delovnih močeh, ker že napol odrasel otrok oskrbuje ves dan vsjo čredo živine in se lahko drugi nemoteno posvetijo spravljanju poljskih pridelkov. Mimo vsega tega pa se s pašo prihrani mnogo še spravljene krme, ki se lahko proda na pomlad.

Največ nasprotnikov paše trdi, da živina, ko poskakuje po travnikih, zemljo preveč stepta, da trava drugo leto ne more rasti. Prav nasprotno je res! Travniki, ki smo jih v jeseni popasli, nam dajejo drugo leto več in boljše krme kakor nepopasli. Ruša se zgosti, odpadki pasoče se živine pa so večkrat, žal, še vedno edino gnojilo za travnike. Brez paše bi še to gnojenje izostalo.

Pa še več koristi bi lahko imeli od paše, če bi namreč zaposlili pastirje, ki uganjajo na paši le neumosti, z zatiranjem nadležnega plevela. Jesenski podlessek je poleg vodenika hujši sovražnik naših travnikov, ker jemlje s svojo košato rastjo prostor in hrano zlahtnim travam ter je škodljiv živini. Za časa jesenske paše cvete ta zel, zato jo je lahko najti in zatreti. Zatira se najbolje, če se navpično pod cvet zasadi suličast, z ročajem kakih 30 cm dolg nož v zemljo in se poškodeuje čebuljasta korenika, ki zaradi take rane navadno segnije. Lahko delo je to in prav koristno. Če pa že tega ne izvrše pastirji, vsaj plevel ušivčev cvet bi naj populil, da se škodljivi plevel vsaj še bolj ne razširi s semenom. Tudi vodenik se zatira najbolje s prebadanjem korenike.

Videli smo, da ima paša velik pomen za zdravje živine, donos in zboljšanje travnikov, zato naj ne zamudi nihče ne enega solnčnega dneva, da bi ne izpustil živine na pašo.

PREKMURSKI GLASNIK

Novice iz Rogoševcev. V Rogoševcih se je ustanovilo tamburaško društvo oddelka finančne kontrole «Glas Prekmurja» Rogoševci-Srdica in smo s tem zopet napredovali. Svoj lokal bo društvo imelo pri g. Weissu, trgovcu v Rogoševcih. — V Srdici je umrl g. Bišek. Blag mu spomin! — Letina pri nas je letos še dovolj dobra, samo da bi se zvišale cene živini, ki jo danes moramo oddajati pod ceno. Sadja je letos malo. Letos je bilo opazati posebno pri umnih gospodarjih, da so cepili šmarnico na zlahtno trto, ki se je večinoma prijelja. — Naš del Prekmurja je v zadnjih letih splošno napredoval. Priporočljivo bi bilo, da bi se vsak kmetovalec naročil na «Domovino», ki je pravi list za našega kmetovalca in nad vse koristen. Vsi oni, ki so na «Domovino» že naročeni, naj jo priporočajo še svojim znancom in prijateljem. Kdor čita koristno časopisje, ta napreduje.

Rodovniško društvo za gojitev in mlečno kontrolo cikastega (simodolskega) goveda v Nedelici pri Turnišču obvešča cenjene živinorejce, da je kraljevska banska uprava preložila tukajšnjo razstavo, ki bi se imela vršiti 18. t. m., na 30. t. m. Na razstavo ponovno vabimo vse, ki se zanjo zanimajo.

NAŠI NA TUJEM

WESTFALSKO PISMO.

Recklinghausen, septembra.

Dragi bralci in bralke «Domovine», zopet imam precej novega na srcu in ker se dalje časa nisem oglašil, bom sedaj podrobneje opisal, kaj vse novega se je zadnji čas dogodilo pri nas.

Zadnjič sem pisal o različnih novih poklicih in patentih. Mislim sem v doglednem času bralce in bralke «Domovine» presenetiti z novimi patenti, toda prišlo je drugače. Tako pač hoče usoda. Ne gre vse tako, kakor bi si človek želel.

Čeprav se ljudje z gobami zastrupljajo, vseeno tudi na Westfalskem hodimo po gobe. Posebno še sedaj, ko marsikdo ne ve, kam s časom. Na cehi so ti vrata zaprta in kaj hočeš potem početi?

Večja skupina tukajšnjih rojakov se je 25. avgusta odpeljala na izlet v domovino, kakor že veste. Zelo prísérčno so bili na svojih rodni tleh sprejeti. Kakor je poročala «Domovina», se naši rojaki doma dobro zavedajo naše trde usode.

Pri tej hudi gospodarski krizi, ki mojstruje do malega ves svet, nam drugim ni bilo mogoče napraviti izleta v domovino. Upamo pa, da bomo drugo leto tudi mi obiskali našo drago domovino, ki nam je v zadnjem času postala zares prava mati.

Iz mnogih pisem, ki smo jih prejeli, je bilo razvidno, da se je našim izletnikom prav dobro godilo med svojci, prijatelji in znanči pri kupici rujnega vinca iz slovenskih vinogradov. Menda že nismo več daleč od tega, da bo ta zlata slovenska kapljica prišla tudi na naše mize na tujem.

Ko so odhajali naši dragi rojaki na izlet v domovino, se je marsikom ostalih otrnila solza iz oči in veseli jih bomo, ko se bodo zopet vrnili k nam in prinesli marsikaj novega iz domovine.

Najvažnejše, kar imam na srcu, pa bi bil skoro pozabil. Delamo namreč zadnje čase vsake vrste poskuse. Pri nekaterih družinah, kjer so možje brez posla, se dostikrat spuntajo denarnice, zakaj podpora za brezposelne je vsekakor pičila. Pa tudi tukaj si ljudje znajo pomagati, če že ne vsi, pa vsaj nekateri. Žene, pomladi in čez poletje pridno obdelujejo vrtove ter pomagajo zmagovati krizo. Možje pa, ki imajo dosti časa, gredo na ceste ter pobirajo v priročne vozičke konjske fige. Ženam pride to v vrtovih zelo prav. Dandanes pa je zopet ta nadloga, da po cestah vozi več motornih vozil kakor konj. Razumljivo je, da za avtomobilom ni mogoče pobirati odpadkov. Torej tudi v tej panogi nastaja kriza in je nedavno prišlo skoro do poloma. Nekega dne se je namreč sešlo več teh pobiračev in prišlo bi kmalu do bitke med njimi. Ali zdrava pamet je tudi tukaj zmagala ter so se pobotali na podlagi, da ustanovijo klub, katerega naloga bo, razdeliti ves okraj v revirje. Vsak posamezni pobirač dobi potem svoj revir in kdor ne bo vpošteval pravil kluba, bo takoj izključen iz družbe. Zadnje nedeljo v avgustu se je klub ustanovil in ima pet odbornikov ter enajst članov.

Meni je vse to zelo po volji in sem prepričan, da bom od zdaj naprej imel na cesti mir, kadar bom pri figah. — Vaš znanec.

ŽENSKI VESTNIK

Sejanje motovilca in radiča

K solatam prištevamo tudi motovilec. Motovilec je domača rastlina in se razlikuje od divjega v tem, da je divji manjši. Domači motovilec ima večje liste, ki so tudi bolj mehki in okusnejši. Ko zmanjka že vse solate, imamo motovilec. Če je letni čas ugoden, ga rabimo že pozimi, sicer pa imamo pomladi za prvo solato motovilec. Če ga hočemo imeti že za jesensko porabo, ga sejemo že avgusta meseca. Sicer je pa tudi mesec september ugoden za setev. Sejati ga moramo zelo naredko in plitvo ter zavarovati proti ptičem. Ko motovilec vsejemo, moramo zemljo potlačiti, da se dobro sprime s semenom in pri kaljenju ne privzdiguje zemlje.

Imamo še eno zimsko solato, in ta je radič. Sejma ga septembra tudi zelo redko, da se posamezne rastline laže razvijejo. Glede zemlje radič ni izbirtčen. Ko ga nabiramo, ga kar porežemo, tako da iz preostalega osrčja poženejo novi listi. Zato ne smemo prenizko odrezati, da ne poškodujemo osrčja. Kakšna dva prsta od tal je pravilno. Na ta način režemo lahko tudi endivijo, posebno zgodnjo. Še enkrat nam potem požene nežne liste.

Kako shranimo sveže češplje

Cešplje lahko shraniš za dlje časa sveže, ako napraviš tako-le: Vinski sodček iz močnih hrastovih dog, ki naj drži največ 25 litrov, dobro pomij in posuši. Naveži na žico nekoliko 15 do 20 cm dolgih kosev žvepla, jih zažgi in spusti v sodček, da ga s tem zažvepljaš. Žico potegni iz sodčka in ga hitro napolni do polovice s češpljami. Nato priveži na žico muškadni orešek, ga zažgi in vtakni v sodček, ki ga napolni do vrha s češpljami. Sodček sedaj dobro zapri in zapečati ali s smolo zakapaj ter ga deni v vodo, tako da je ves pod vodo. Iz vode ga vzemi, kadar hočeš češplje rabiti. Če jih vzameš iz sodčka le nekoliko, moraš ostale, kakor zgoraj navedeno, ponovno zažvepljati, spet zamašiti in pod vodo postaviti. Tako shranjene češplje se držijo zelo dolgo zveže, tudi leto dni, če smo pravilno postopali.

Za kuhinjo

Kuhana govedina v omaki. Kuhaj goveje meso v juhi. Mesó vzemi rajši od stegna, ker od reber ne moreš narezati lepih kosov. Ko je meso kuhano, napravi to-le omako: Sesekljaj eno debelo čebulo, jo deni v kozo, nalij nanjo osminko litra kisa, kar naj vre par minut. Ko je prevrelo, prideni žlico masti; če pa imaš mast od pečenke, je še boljše. Ko se je mast raztopila, primešaj žlico moke in jo praži, da postane rumena. Potem prilij pol litra juhe. To vse skupaj naj vre 20 minut. Med tem vzemi iz juhe kuhano goveje meso, ga zreži na lepe kose in ga deni v omako; prideni tudi eno narezano kisko kumarico, žličko kaper in drobno sesekljanega peteršilja. Vse skupaj naj vre še četrt ure. Nato daj vroče na mizo, zraven lahko daš krompir, riž, makarone in slično.

Stročji fižol na olju. Operi in očisti fižol vseh niti, nato ga poševno zreži in skuhaj v slani vodi. Ko je kuhan, ga dobro ocedi. Nato razbeli tri žlice olja in prideni eno drobno zrezano čebulo. Ko je čebula rumena, prideni fižola, ga malo poduši, potem osoli, popopraj, dodaj še drobno sesekljanega peteršilja in duši še deset minut, pri tem malo premešaj, da se ne prismoji. Nato daj na mizo.

Kutinov sir in žolicea. Kutine operi, obriši in odstrani muho, nato jih naloži v kozo, nalij nanje kropa in jih skuhaj v mehko. Kuhane so približno v četrt do pol ure. Potem jih poberi s penovko na sito. Vodo, ki se je od njih ocedila, zlij nazaj v kozo, v kateri si kuhala kutine. Ko so se malo ohladile, jih pretlačil v poreelanasto skledo. Potem stehaj pretlačene kutine. Na vsako kilo pretlačenih kutin daš kilo sladkorja. Sladkor deni v čisto kozo, prilij žlico vode in ga dobro skuhaj; pene s sladkorja pridno pobiraj. Ko se je sladkor pričel gostiti, stresi zraven pretlačene kutine, dobro zmešaj in kuhaj dalje, da se zgosti, a vedno pridno mešaj, da se ne prismoji. Ko vre približno tri četrt ure, je kuhano. Vzemi za pol žlice kutin na krožnik, in če se je v petih minutah naredila trda kožica, so kuhane. (Za sir mora biti zelo gosto kuhano!) Ko je kuhano, splahni z mrzlo vodo razne skledice, škodelice in slično drobno posodo in stresi v te mokre posodice kuhano mezgo. Po vrhu jo lepo razravnaj in postavi na hladno. Ta mezga se strdi kakor sir. Čez dva dni obreži ta sir v posodicah ob robu z nožem, da ga laže spraviš ven, in potem stresi sir na pergamentni papir. Na tem papirju ga deni na zračen, hladen prostor, da se še malo osuši. Potem ga potresi s stolčnim sladkorjem in ga pusti še par dni sušiti. Približno čez deset dni ga še enkrat posuj s sladkorjem, ga zloži na svež in suh papir in pokrij še s pokrovom in shrani tako na suhem, hladnem prostoru. Tako pripravljeno sir je jako dobra slaščica za pozimi. Zrezanega v primerne oblike (zvezdice, cvetlice in slično) lahko porabiš kutinov sir tudi za okrask tortam in drugem pecivu. — Voda pa, v kateri si kuhala kutine, in ostanke, ki se niso dali pretlačiti skozi sito, kuhaj še pol ure. Potem stresi to v vrečico in naj se cedi čez noč. Ta sok drugi

dan stehaj, daj na kilo soka kilo sladkorja in kuhaj približno eno uro. Napravi, kakor pri kutinem siru, na krožniku poiskušnjo, če je dovolj kuhano. Ko se je ohladilo, mora izgledati kakor žolicea in biti prozorno. Ko je kuhano, še toplo nadevaj v segrete kozarce in drugi dan zaveži in shrani. Na ta način dobiš kutinovo žoliceo, ki jo daš namesto kompota na mizo. Je zelo dobra po okusu in tudi lepa za oko. Lahko jo pa rabiš tudi kot nadev pri pecivu, a le v hladnem stanju, ker, čim se segreje, se razpusti kakor mesna žolicea.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

KONJIŠKO PISMO.

Konjice, septembra.

Sokolsko društvo v Konjicah je priredilo predzadnjo soboto lep večer s peštrim sporedom. Prireditelj se je vršila v proslavo rojstnega dne Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, starešine Sokola. Notar br. Jereb je v lepo zasnovanem govoru obrazložil namen Sokola in ljubezen vladarske hiše do Sokola, ki se kaže najbolj s tem, da je prestolonaslednik sokolski starešina. Omenil je tudi slavnost predaje polkovnih zastav v Beogradu, ki se je vršila baš na isti dan. Nadaljnji program so izpolnile recitacije gg. režiserja ljubljanske drame Skrbniška Milana in pesnika Kraglja Mirka ter nastop pevca Premelca Mirka. Društvu se priporočamo še za več takih večerov. Želeli bi tudi, da bi nastopil društveni orkester.

Dravinjska podružnica SPD v Konjicah je markirala novo pot k svoji koči na Pesku, ki vodi iz Polajne nad Stranicami preko Sv. Vida, Vitanjske planje in Roglje do kočice. Ta nanovo otvorena pot je posebne važnosti za turiste, ki pridejo iz Celja z avtobusom.

Urarski mojster Ficke Josip je otvoril nov moderno urejen lokal v sredini trga v hiši Kmečke hranilnice v Konjicah. Tvrđka Valenčak pa je vse spodnje prostore svoje enonadstropne hiše preuredila v trgovinske lokale. Uradnik pri tvrđki Laurich Peindl namerava zidati kolodvorsko restavracijo, kar pozdravljamo. Želeti bi bilo, da bi uredil čim več tujskih sob, ki jih v Konjicah občutno manjka, kar je tudi vzrok, da se trg v tujskoprometnem ozirju ne more razviti.

PLANINSKO PISMO.

Planina pri Sevnici, septembra.

Naš trg, ki leži daleč stran od železniškega omrežja, je dobil končno avtobusno zvezo s Sevnico. S to važno pridobitvijo je ustrezno vsemu okolišu, saj smo bili prej kakor odrezani od sveta in so nas tujci po pravici nazivali «prebivalce planinskega pragozda». Avtobusni podjetnik je prevzel tudi prevoz vsakodnevne pošte in tako smo tudi v tem ozirju močno napredovali. Avtobus odhaja zjutraj ob šestih izpred pošte in ima zvezo z vlaki proti Zidanemu mostu in Zagrebu. Iz Sevnice odhaja popoldne ob treh po prihodu potniškega vlaka iz Zagreba.

Delo na popravilu občinskega vodovoda je po dolgem času vendar končano. S popravo vodovodnih cevi in namestitvijo plavača v rezervoaru v Rožnem dolu menda ne bo več pomanjkanja pitne vode, kakor je bilo to občutiti zlasti skozi vso poletno dobo, ko smo bili skoro nepretrgoma brez vode. Vendar smo mnenja, da bi se slična dela morala oddajati po razpisu licitacije, ne pa takoj prvemu in najbližjemu ponudniku.

Ukinjen je bil s 1. septembrom tukajšnji oddelček finančne kontrole. Trg je priključen finančnemu oddelku v Sevnici, okoliš pa deloma k Sv. Juriju in Laškemu. G. starešini Vertačniku in g. Čepinu, ki sta premeščena, prvi kot vodja oddelka k Sv. Juriju, drugi v Hotedršico, želimo na novih mestih obilo sreče in uspeha.

Na angelski sejmi je bilo prigianih preko 700 glav živine, vendar zaradi pomanjkanja inozemskih kupcev, ki zaradi izredne kakovosti naše živine sicer redno posečajo planinske

sejme, do večjih kupcij ni prišlo. Nakupljenih je bilo samo nekaj vagonov živine.

Kakor smo obveščeni, se pripravlja ustanovitev sokolskega društva. To zdravo misel bodo pač iz srca pozdravili vsi, ki čutijo narodno. Do sedaj je obstajalo v vsem okraju samo gasilno društvo na Planini in je bilo kaj močno pogrešati društva, ki bi delala na kulturni povzdigi našega ljudstva. Zato je želiti, da se namerava ustanovitev Sokola čimprej uresniči, kar menda ne bo pretežka naloga glede na prilike, ki so nastale po 6. januarju. Morda bi bilo umestno, stopiti v stik z odločilnimi činitelji pri Sv. Vidu in bi se ustanovilo skupno sokolsko društvo Planina - Sv. Vid.

Naša rojakinja, pisateljica Ana Wambrecht-Samerjeva, ki je napisala v slovenskem jeziku našo planinsko kroniko, o kateri je «Domovina» že pisala, je objavila zopet več zgodovinskih povesti iz našega kraja. Posebno zanimiva je zgodovinska črtica o nekdanji Urbanovi, sedaj Rudokovi kovačnici, na kar opozarjamo vse one, ki umejo nemški. Priznani in plodoviti pisateljici želimo pri njenem nadaljnjem literarnem delu največ uspehov.

«Domovina» je postala kaj priljubljen časopis med našim ljudstvom. Kako ne bi, saj ima vedno toliko dobrega, poučnega in zabavnega štiva ter novic iz vseh krajev kakor noben drug tednik. Zato radi segamo po «Domovini» in jo z zanimanjem čitamo.

ZANIMIVOSTI

× **Bljuvanje ognjenika Stromboli.** Pretekli četrtek zjutraj je začel strahovito bljuvati ognjenik Stromboli v bližini severne obale Sicilije. Stromboli je 926 metrov visok. Nastop bljuvanja je bil tako silen, da je raznesel vrh ognjenika. Daleč naokrog so padali esli lupi razbeljenega kamenja in pepela, kar je povzročilo v okolici številne požare. Tok lave je dosegel vas San Bartolo in zahteval mnogo človeških žrtev. V vasi Ginoštri je bilo ranjenih več ljudi. Istočasno je bil potres na Liparskih otokih, ki so znani potem, ker jih uporablja fašistična vlada za internacijo političnih jetnikov. Med prebivalstvom otokov je nastala strašna panika in je zbežalo vse na prosto. Krajevna oblastva so brzojavila v Messino po nujno pomoč. Proti otokom je odplulo z vso naglico več rušilcev z živili, obleko in drugimi potrebščinami.

× **Učenke obsodile učitelja na smrt.** Iz Irkutska v Sibiriji poročajo o nenavadni smrtni obsodbi. V nekem kraju blizu Irkutska je nastopil službo na dekliški šoli mlad učitelj, ki je poučeval zelo vestno, tako da so ga imele vse učenke rade. Tudi on je bil zadovoljen in nameraval se je oženiti, da bi imel domače ognjišče v kraju, kjer so ga ljudje takoj vzljubili. Čez nekaj mesecev je privedel iz Irkutska mlado ženo. S tem se je pa ljubezen učenk do učitelja mahoma ohladila. Nekega dne je pa počil pod oknom učiteljeve sobe strel, šipa v oknu se je razletela in učitelj je zautil v rami skelečo bolečino. Brž je pogledal skozi okno in opazil eno najboljših učenk, Marjo Aleksandrovno, ki je na vso moč bežala od hiše. Učitelj je bil obstreljen. Malo je manjkalo, da ga ni pogodila krogla v glavo. Ko se mu je rana toliko zacelila, da je lahko zopet poučeval, je hotel priti resnici do dna. Marjo Aleksandrovno je pridržal po pouku v razredu in jo pripravil tako dobeč, da je vse priznala. Učenke so naravnost občeževale prijaznega učitelja. Ko je pa privedel iz Irkutska ženo, so spoznale, da je navaden človek. Sklenile so zlorovanje, na katerem so sklenile učitelja strogo kaznovati. Ponoči se je sestalo tajno sodišče, ki je obsodilo učitelja na smrt. Marja Aleksandrovna je najbolj nasprotovala smrtni obsodbi, toda usoda je hotela, da je določil žreb baš njo, da učitelja ustrelji. Učenka je omenila, da zna zelo dobro streljati, da se ji je pa učitelj v začnem hipu tako zasmilil, da ga je nalašč samo ranila.

× **Grd zločin madžarskega novinarja.** Nedavno ponoči je našel stražnik v mestnem parku v Košicah na Slovaškem onesveščeno dekle, ki je bilo takoj prepeljano v bolnico, kjer se je šele naslednjega jutra zavedlo. Dekle je postalo žrtev dveh brezvestnežev, ki sta že v rokah pravice. Usodnega dne, bila je nedelja, je šlo omenjeno dekle, staro šele 18 let, na izprehod in utrujeno sedlo pod drevo ob cesti. Kar se je ustavil pred njo avtomobil, v katerem je sedel imeniten gospod, ki je vprašal ničesar hudega sluteče dekle, kaj dela ob cesti. Dekle je odgovorilo, da je utrujena in da počiva. Gospod je mladenko povabil v avtomobil; ker se je obotavljala, jo je potegnil k sebi in odpeljal proti Košicam. Kmalu je zavil s ceste v gozd, kjer je nesrečno žrtev z revolverjem v roki prisilil, da se mu je udala. Nesrečnica se je morala udati tudi njegovemu šoferju. Nezavestno sta potem prepeljala v Košice in jo vrgla v grmovje, kjer jo je našel stražnik. Ko je nesrečno dekle v bolnici vse odkrito priznalo, so takoj obvestili policijo, ki je uvedla strogo preiskavo. Policija je kmalu našla zločinca v osebi 37letnega madžarskega novinarja dr. Evgena Čelerta, katerega so v torek zvečer v gledališču aretirali in odvedli na policijsko ravnatelstvo. Obenem je policija aretirala tudi 35letnega šoferja Josefa Paasa. Pod težo dokazov sta oba priznala svoj zločin.

× **Najstarejši časopis na svetu.** Kje neki izhaja časopis, ki bi bil star 1000 let? Gotovo v deželi ene najstarejših in še zdaj živih kultur sveta, na Kitajskem. 1000letnica bo praznovala letos «Peking Gazette». Dneva, ko je začel list izhajati, ni mogoče točno določiti. Prva številka je že davno razprodana, kar ni čudno, če pomislimo, da je izšla pred 1000 leti. To pa ni tako zanimivo, kakor zgodovinsko dognana resnica, da so obglavili v teh 1000 letih 1500 urednikov omenjenega lista. Znano je, da človeško življenje na Kitajskem nima posebno velike vrednosti in da je krvnik z mečem takoj pri rokah, čim je treba koga poslati v krtovo deželo. Toda 1500 obglavljenih urednikov enega lista je vendarle malo preveč.

× **Kako si žene ohranijo ljubezen mož.** Zveza ženskih društev v Kaliforniji je izdala za svoje članice knjižico z nasveti in pravili, kako si lahko žena ohrani možovo ljubezen in zvestobo. Navajamo nekaj nasvetov: Pridi k mizi vedno v snažni in prikupljivi obleki! Pregovori svojega moža, da pojde dvakrat v ledno s teboj v družbo ali na zabavo, druge večere, ki jih prebije doma, ga pa pusti pri miru! Poravnaj vse račune za spodinjstvo prej, preden stopiš pred moža s prošnjo, naj ti kupi novo obleko! Ne računaj nikoli s tem, da ti bo mož pomagal v gospodinjstvu! Ne dovoli nikoli svoji materi preživeti z vama nedeljsko popoldne! Vprašaj moža čim večkrat za svet! Bodi nežna, toda ne preveč! Vzdržuj v možu prepričanje, da je lev moči in Napoleon duha! Omeniti je treba, da so bili ti nasveti napisani po živahni razpravi v poedinih ženskih društvih, kjer so izkušene zakonske žene pripovedovale, kako so si znale ohraniti možovo ljubezen. Seveda so ti nasveti prilagojeni bolj ameriškim razmeram, v splošnem bi se pa dali s pridom porabiti tudi pri nas. Poskusite!

× **Raketni topovi.** Listi poročajo o novem francoskem izumu, o raketnih topovih. Največji uspeh so dosegli na tem polju Nemci s svojimi topovi, s katerimi so bombardirali Pariz na razdaljo 130 km. Novi francoski izum pa pomeni še

mного večji uspeh, kajti z raketnimi topovi bo mogoče bombardirati mesta na razdaljo 300 do 500 km. Načelo raketnega topa je v tem, da nosi granata v sebi obenem pogonsko snov, ki jo z eksplozijo požene dalje v trenutku, ko bi začela normalna granata počasi padati. Poskusi so pokazali, da imajo raketni topovi sijajno bodočnost. Čim bo izum izpopolnjen, bo redko evropsko mesto varno pred bombardiranjem sovražnih topov. Ker so pa lahko raketne granate težke več ton, si lahko mislimo, kako strahovito bo razdejanje tam, kamor bodo padale.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Začetek šole.

Mati: «No, Jurček, ali ti je v šoli zelo ugajalo?»

Jurček: «Prav lepo in veselo je bilo. Nerodno je samo to, da prihaja v šolo tudi učitelj...»

Po počitnicah.

Dušan: «Kje si pa bil čez počitnice?»

Milan: «Z očetom in materjo sem šel k nekim sorodnikom malo na deželo.»

Dušan: «Ali je bilo tam lepo?»

Milan: «Prelepo. Jedli smo kar na žive in mrtve. Prvi teden jim je crknilo prase, pa smo imeli dovolj mesa za ves teden. Takoj drugi teden je poginilo tele, pa je bilo zopet za ves

teden dovolj mesa. No, tretji teden jim je zbolela stara, mršava kobila in smo se takoj zopet vrnili v mesto...»

Resnična ljubezen.

«Jaka, ti me boš poročil pač le zaradi tega, ker mi bo stric zapustil veliko premoženje.»

«Pomiri se, Urša! Poročil bi te tudi, če bi ti tisto premoženje zapustil kdo drugi...»

Slaboten sin.

Gašper in Jera, 90 let stara, prideta od pogreba svojega 70letnega sina. Oba sta žalostna.

«Saj sem ti vedno pravil,» je končno menil Gašper proti ženi, «da je najin sinko slaboten in da ga ne bova spravila po koncu.»

Zgodovina.

Učitelj: «Ali ve kdo kak znamenit dogodek v letu 1800.?»

Branko: «Takrat je bil rojen naš pesnik Prešeren.»

Učitelj: «Dobro, dobro! No, ali veš tudi kak velik dogodek iz leta 1810.?»

Branko: «Takrat, takrat je bil Prešeren star deset let...»

Iz malih velike oči.

Urška: «Veš, tale Miha mi kar ugaja. Žal le, da ima tako male oči.»

Špeša: «Zaradi tega se z njim lahko brez oklevanja poročiš, bo že takoj po poroki debelo gledal...»

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in datanje naslovov se posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu. Oglasni oddelček «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Kovačič!

Najboljši trdi in meliki koks in kovaški premog Vam nudi družba «Ilirija», Ljubljana, Dunajska cesta št. 4n, telefon št. 2820. 30

Prikrojevalni tečaj

krojnega učilišča v Ljubljani, Stari trg št. 19, se prične začetkom meseca oktobra. Za revnejše udeležence posebanje znižano. Reko nandarija služb. Izdelava krojev. Prodaja žurnalov. 400

Iščemo prodajalce

po deželi za posredalnike, brzoparilnike, pletilne stroje, kolesa itd. (tudi za postranski zaslužek). «Tehna», družba, Ljubljana, Mestni trg št. 25/l. 354

Urarska popravila

izvršuje najceneje in najpreizkušeneje Franc Wöfling, urar, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12. 40

Pekovskega vajenca

sprejme takoj pekarna Dolene Pavel v Domžalah.

Načrte in proračune

za gradbe izvršuje Tehnični biro «Tehna», Ljubljana, Mestni trg št. 25/l. — Zahtevajte poset inženjerja-arhitekta. 355

Zahvala.

Udeleženci zadnjega krojnega tečaja se vodstvu zasebnega krojnega učilišča v Ljubljani, Stari trg št. 19, najlepše zahvaljujemo za dober in preizkušen kraj ter zavod vsakomur priporočamo. 401

Josipina Javeršek.

Matič Ivan.

Ključavničarskega učenca

sprejme Mat. Hočevnar v Regoznici (Ptuj). 399

Tudi takrat

ko ni solnca, Vam bo pranje izredno olajšano, ako boste za to uporabljali

pravo terpentinsvo milo



DVOKOLESA — teža od 7 kg naprej

najlažjega in na modernejšega a najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpreprostejšega do najfinejšega mode a. Izdelane se tudi po okusu naročnika. Siva in črna, stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco. «TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Neprijeten duh ust

je zoprn. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ki čisti zobe tudi na njih straneh. Gnili ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo, ki stane 8 Din. Chlorodont-ščetka za otroke, za dame (mehek ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modrozelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) in dobili boste brezplačno poskusno tubo za večkratno uporabo. — Tvoronica Zlatorog, oddelček Chlorodont, Maribor 55.

Vsa PLESKARSKA, LIČARSKA in SLIKARSKA DELA Izvršuje najsoodnejše in po nizki ceni

ANGELO JELČIČ

pleskar in ličar

Ljubljana VII, Celovška cesta št. 65.

Sprejema tudi vsa v to stroko spadajoča dela.

Barve, lake, firnež in drugo nudi najbolje in najceneje „LUSTRA“ V. LAZNIK, Ljubljana Gosposvetska c. 12 (poleg reslav. Novi Svet)

Zahtevajte cenik gratis in franko.



Birmanske ure za dečke
od Din 44.— naprej.

H. SUTTNER, Ljubljana 5

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.



Birmanske zapetne ure, srebrna od Din 152.— naprej.
Birmanske zapestne ure, 14 Karat zlata, od Din 296.— naprej.



SREBRNE VRATNE VERIZICE (Colliers) od
Din 20.— naprej. ZLATNE VRATNE
VERIZICE (Colliers) od Din 85.— naprej.

Zahtevajte brezplačni
CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar

Elegantna

plitka dobra in cenena ura

Din 99.—

1 letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120.—

5 letno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 143-c

Razpošilja se le proti povzetju.



Ako želite, da ostanejo Vaša gospolarska posopja z ostalim vred dobro prebarv na, morate nabavljati barve, pokost (firne), lake in druge tem slične redmete od no pri

DRAGU FRANZU

V LJUBLJANI, Stari trg št. 24 295

Postrežba točna. Cene solidne

Klobuke

jesenske novosti v najmodernejših oblikah in barvah ter razne sportne klobuke in čepice nudi v veliki izbiri 385

specijalna trgovina klobukov
MIRKO BOGATAJ, klobučar, prej POK
Ljubljana, Stari trg št. 14.

Cene zmerne! Solidna postrežba!
Sprejemajo se klobuki v popravilo.

L. Mikuš LJUBLJANA, Mestni trg 15 DEŽNIKI

NA MALO NA VELIKO
Ustanovljeno 839 52 Telefon 2282

KAJENJE JE STRUP!

Vsakdo se lahko igraje odvadi zdravju škodljivega kajenja z našimi EX-tabletami. Po 14 dneh je prenehal kaditi najstrastnejši kadilec, ako je uporabljal 3krat na dan EX-tablete. So popolnoma neškodljive! 1 ovoj stane 30 Din in poština. Popolna kura 5 ovojev 145 Din franko. Razpošilja po povzetju.
„AURORA“ Sekt. 59. Novi Sad, Zveznična ul. br. 38.

Modroce

vrhne, iz la afrika, močno blago. Din 240, mreže, posteljne odeje, žimo, cvilih kupite najceneje pri Rudolfi Sever, Marijin trg 2 v Ljubljani.



Glasba osrečuje...

če jo slišite, prav posebno pa, če se sami z njo bavite! Ni treba, da je Vaš dom brez godbe! Stopite z nami v stik in si izberite primeren poceni instrument. Zahtevajte neobvezno ponudbo in

brezplačni veliki katalog!

Dobavimo Vam direktno iz tovarne v Nemčiji, odnosno prodajne podružnice v Mariboru:

Pišite takoj na naslov:

**MEINEL & HEROLD
MARIBOR št. 104-B**



Nervoznost,

občna utrujenost, predčasna uvenelost, revmatizem in druge bolezni ugonablajo organizem onih, čijih kri je onesčiščena z otrovi narušene razmene materije (kakor s sečno kislino, urati, oksolati i. dr.).

Teh bolezni se morate obvarovati, a prav tako je tudi zaradi njihovega zdravljenja potrebno, od časa do časa očistiti kri gori imenovanih strupov s fiziološkim ekstraktom (kot je «Kalefluid» D. Kaleničenk) iz žlez mladih živali. Po dovršenem kurzu zdravljenja s «Kalefluidom» izginejo bolezni, slabosti, delovna nesposobnost in prejšnji bolnik uživa zopet vse lepote življenja mladih let. Brezplačno pošljemo novo metodo «Pomlajevanja in zdravljenja bolezni», prepod moči in zdravja. Obrnite se na naslov: Beograd, Kralja Milana 58. Miloš Marković.

«Kalefluid» se prodaja v vsch lekarnah in drogerijah.

«SPLIT», A. D. ZA CEMENT PORTLAND, SPLIT.

Salonit

ZA POKRIVANJE
STREH
ZA OBLAGANJE
STEN
ZA ELEKTRIČNE
IZOLACIJE
CEVI ZA
KANALIZACIJE

General. zastupstvo «ALPEKO», industr. društvo, Ljubljana, Masarykova 23.

Ali želite, da se protina in revmatizma temeljito iznebite?

Revma je strašna in daleko razširjena bolezen, ki ne prizanaša niti bogatašu niti siromaku; ona išče žrtve v palači enako kakor v koči. Prerazlične so oblike, v katerih se b lezen pokazuje. A največ je bolezni, ki imajo najraznovrstnejša imena, medtem ko niso nič drugega kakor revmatizem. Včasih bole kosti in sklepi, včasih oteko členki, roke in noge so izkrivljene; trganje, zbadanje v raznih delih telesa pa tudi slabost oči, vse to so posledice revme in kostnih bolečin. — Kakor so različni pojavi, v katerih se bolezen pojavlja, tako mnogoštevilna so vsa mogoča in nemogoča zdravila, medicine, miksture, mazišča itd., ki se ponujajo trpečemu človeku. Večira teh sredstev ne more popolnoma izlečiti, v najboljšem primeru le za kratek čas ublažiti bolečine. Kar Vam mi priporočamo, je povsem neškodljiva zdravilna pijača, ki je že mnogim bolnikom pomagala.

Naša kura je izborna in naglo deluje. Da pridobimo čim več



pristašev, smo sklenili, da

popolnoma brezplačno

naš interesantno in poučno razpravo. Torej kdor trpi bolečine in kdor želi, da se teh bolečin naglo, temeljito in brez nevarnosti reši, naj piše še danes na naslov:

Avgust Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse 5. Abt. 21